БЕШ ЙИЛЛИКНИ МУДДАТИДАН ИЛГАРИ БАЖАРАМИЗ

БУТУН ДУНЁ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ КОМИТЕТИ ВА МЕҲНАТКАШЛАР ДЕПУТАТЛАРИ ОБЛАСТЬ СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

№ 9 (3747). | Шанба, 13 январь 1968 йил. | Баҳоси 2 тийин.

БУГУНГИ СОНДА:

1-БЕТ — Мўл ҳосил «сир»ларидан бири — ер текислаш ҳақида мутахассислар маслаҳат беради. Областимиз янгиликлари билан танишасиз. Яхши дам — меҳнатга ҳамдам!

2-БЕТ — Капитал қурилишда эришилган муваффақиятлар. В. И. Ленин ҳаёти ҳақида қизиқарли фактлар. Ахлоқ, одоб, тарбия мавзуида олимнинг фикрлари.

3-БЕТ — Газетахонларни қизиқтирган саволларга жавоб. Халқаро ҳаёт янгиликлари. Деҳқонлар беш йиллик вахтасида.

4-БЕТ — Илҳом сатрлари. Қардошларимиз ижодидан намуналар. Ҳар тўғрида қизиқарли янгиликлар.

МЕҲНАТ ВАХТАСИДА

ҲАЛОЛ меҳнат завқ-шавқи гулгун чеҳраларда намоён! Юбилей йилини қувончли ютуқлар билан якунлаган юзлаб корхоналарнинг ишчи-хизматчилари янги беш йилликнинг учинчи йили топшириғини барвақт бажариш ташаббусини тобора кенг қулоч ёйдирмоқдалар. Дарвоқе, областимизнинг қайси корхонасида бўлманг, В. И. Ленин туғилган куннинг 100 йиллигини меҳнатда самарали ютуқлар билан кутиб олиш учун кураш ҳаракати тобора қизиб бораяпти. Пойтахтимиздаги ўнлаб корхоналар қатори 3-тикув фабрикаси коллективи ҳам ўзаро социалистик мусобақани кун сайин кучайтириб, қувонарли муваффақиятларни қўлга киритмоқдалар. Айниқса 1-цех коллективи ғайрат-шижоатни бўшаштирмай мусобақада пешқадамлик қилишяпти.

М. Исаева (суратда чапда) М. Расулова ва М. Жонназаровалар ўз зиммаларига олган топшириқларни мунтазам ошириб адо этишлари билан корхонанинг йўлчи юлдузлари сафидан ўрин олишган.

А. Тўраев фотоси.

МУТАХАССИС МАСЛАҲАТИ

ЕРНИ ЯХШИ ТЕКИСЛАНГ

Азамат деҳқонларимиз юбилей йилини катта муваффақиятлар билан якунладилар. Барча қишлоқ хўжалиги экинларидан, айниқса пахтадан баракали ҳосил кўтарилди. Бу биринчидан, фидокорона меҳнат самараси бўлса, иккинчидан, агротехника тадбирларининг яхши амалга оширилганлиги самарасидир.

Кўп йиллик тажрибалар ва илмий кузатишлар шуни кўрсатадики, деҳқончиликда ҳар бир агротехника тадбири қанчалик сифатли ва ўз вақтида ўтказилса, ҳосилдорлик шунча юқори, таннарх шунча арзон, даромад шунча кўп бўлади. Кўпгина агротехника тадбирлари орасида экин майдонларини кафтдек қилиб текислаш иши ҳам муҳим аҳамиятга эга.

Ҳозирги пайтда деҳқонларимиз беш йиллик учинчи йилининг мўл ҳосилига мустаҳкам замин яратмоқдалар. Ер тўйдирилаяпти, ариқ-зовурлар тозаланаяпти, техника ремонт қилинаяпти. Ана шундай тадбирлар билан бир қаторда ер текислаш ишларига ҳам жиддий эътибор бермоқ зарур.

Тажриба шуни кўрсатдики, ер сифатли планировка қилинса, ўсимлик қатор ораларини ишлашни тўла механизациялаштириш мумкин. Бу ва бошқа тадбирлар пахта ҳосилдорлигини гектар бошига камида уч-тўрт центнер ошириш имкониятини беради. Айниқса, далаларни планировка қилиш шўр ерларда жуда катта аҳамиятга эга. Шўр ювишнинг сифати экин майдонининг қанчалик текисланганлигига бевосита боғлиқдир. Яхши текисланган участкада текисланмаган участкага нисбатан шўр ювишда нормадагидан 2 — 2,5 баравар кам сув сарфланади.

Ер кафтдек қилиб текисланса, экин майдонидан узун эгатлар олиб, ўсимликни намунали суғориш мумкин. Бу сувчиларнинг меҳнат унумдорлигини кескин оширади. ёпиқ суғориш шохобчалари қуришга, асбоцемент трубалар ишлатишга, насос станциялари қуришга эҳтиёж қолдирмайди.

Тракторчи яхши текисланган далада чигит экиш ва культивация қилиш даврларида белгиланган нормани 1,5 — 2 баравар қилиб бажара олади. Текисланмаган ерларда эса кўпинча норманинг ярмини бажаради.

Ер текислаш ишларини ҳамма майдонларда бир йилда, бир мавсумда ўтказиб бўлмайди, албатта. Бу ишни муайян режа билан, мунтазам суратда бажариш керак. Бобо деҳқонларимиз ҳам қадим пайтларданоқ ерни текислаб. кейин экин экишга катта аҳамият берардилар.

Яна шуни алоҳида уқтириш керакки, ер қанча сифатли текисланса, суғориш ишлари ҳам шунчалик сифатли ўтади. Бу эса ҳосилдорликни оширишда муҳим аҳамиятга эга. Планировка қилинган участкада сувчи секундига 70—80 литр тезликда оқадиган сувни бошқара олса, планировка қилинмаган участкада секундига атиги 20 литр тезлик билан оқадиган сувни ҳам бошқаришга қийналиб қолади.

Далаларни планировка қилишнинг яна бир муҳим афзаллиги шундаки, тупроқ участканинг ҳамма ерида баббаравар етилади. Бу ҳол агротехникада ҳал қилувчи роль ўйнайди. Текисланмаган майдонда суғоришдан кейин барча пастқам ерлар етилиб бўлганидан кейингина культивацияга киришиш мумкин бўлади. Ана шундай пасқам ерларда ҳосилдорлик жуда ҳам паст бўлади. Бунинг устига у ерларнинг қуриши кутиб ўтирилса, бутун майдондаги намлик кўтарилиб кетади. Натижада культиваторнинг ишчи органлари яхши юролмайди. қатор ораларига берилган ишлов сифатсиз чиқади. тупроқ яхши юмшамайди, далада намнинг тез кўтарилиб кетишига шароит туғдириб берадиган катта-катта кесаклар пайдо бўлади.

Тажрибада шу нарса исботланганки, суғоришдан кейин то тупроқ етилгунига қадар намнинг қарийб 50 проценти тез буғланиб кетади ва тупроқ етилганидан кейин икки-уч кун ўтгач, суғорилган сув миқдорининг атиги 20 — 30 процентигина сақланиб қолади. Культивациянинг 4 — 6 кун кечиктирилиши, пахта ҳосилдорлигини 19,1 процентдан 26,3 процентгача камайтириб юборади.

Бундан ташқари, текисланмаган ерларда солинган ўғитнинг самарадорлиги ҳам кескин пасайиб кетади. Бундай ерлардан уруғлик олиш мумкин бўлмай қолади.

Ер текислаш ишларини қулай муддатларда ўтказиш катта аҳамиятга эга. Планировка муддатлари чигитнинг униб чиқиши ва ғўзанинг ривожланишига катта таъсир кўрсатади. Агар баҳорда тупроқ таркибида ғоят кўп миқдорда нам бўлган пайтда шудгорнинг ўнгирлари текисланса, кўп ҳосил бой бериб қўйилиши мумкин. Шунинг учун ерда намлик нормал даражада бўлган пайтлардагина текислаш ишларини ўтказиш яхши самара беради.

Планировка қилаётганда шуни ҳам ҳисобга олиш керакки, тупроқнинг унумдор устки қисми сурилиши натижасида ернинг кучи бироз қочиши мумкин. Шундай экан, планировка қилинган майдонларга кўпроқ маҳаллий ва минерал ўғитлар солиш зарур.

Маълумки, трактор даладан ҳадеб юраверса, тупроқ зичлашиб кетади. Ана шундан қочиш учун трактор агрегатининг бир марта юриб ўтганидаёқ майдоннинг кафтдек текис бўлишига эришиш керак. Бунинг учун агрегатлар яхши созланган, механизатор кадрларнинг малакаси оширилган бўлиши лозим.

Ер ўз вақтида юқори сифатли қилиб текисланса, мўл ҳосил учун яратилаётган замин яна ҳам мустаҳкамроқ бўлади. Азамат деҳқонларимиз В. И. Ленин туғилган куннинг 100 йиллигини муносиб кутиб олиш ва беш йиллик планни муддатидан олдин бажариш мақсадида ҳосил етиштиришни кўпайтиришга аҳд қилган эканлар, агротехниканинг ана шу муҳим тадбирига ҳам жиддий эътибор берсалар жуда соз бўлади.

М. АҲМАДЖОНОВ,
САИМЭ мелиорация-планировка машиналари лабораториясининг раҳбари, техника фанлари кандидати.

ХУШХАБАРЛАР, ЯНГИЛИКЛАР

✦3-«Далварзин» совхози маъмурияти меҳнаткашларга маданий-маиший хизмат кўрсатишда намунали иш тутмоқда. Хонадонларга газ киряпти, кўчаларга водопровод трубалари ўтказилмоқда, йўллар асфальтланяпти. Яқинда 5-бўлимда 300 ўқувчига мўлжалланган мактаб ишга туширилди.

О. ЭГАМҚУЛОВ.

✦Ленин номли колхознинг 1-участкасида медицина пункти ва кутубхона очилди.

А. ҲАМДАМОВ,
Бекобод райони.

✦Яқинда Муқимий номли театр санъаткорлари Оққўрғондаги «Ленинобод» колхозида бўлишиб, «Тошболта ошиқ» спектаклини кўрсатишди.

Н. ТУФОНОВ.

✦Тошкентдаги маданий оқартув техникумида таниқли болалар шоири Қуддус Муҳаммадийнинг олтмиш йиллиги олдидан ўқувчилар билан учрашув бўлиб ўтди.

Н. ДАЛАЕВ.

✦«Қибрай» совхозида Ўзбекистон ССР озиқ-овқат саноати министрлигининг марказий агрохимик лабораторияси ташкил қилинди. Лабораториянинг асосий вазифаси мева, узум ва сабзавот маҳсулотлари етиштиришда фан ютуқлари ва илғор усулларни ишлаб чиқаришга жорий қилиш, органик, минерал ўғитлар, заҳарли химикатлар ва гербицидлардан унумли фойдаланиш йўлларини ишлаб чиқиш ва хўжаликларга тавсия этишдан иборат.

Қ. ЙЎЛДОШЕВ.

✦Орджоникидзе районидаги «Правда» колхозининг «Чапаев» участкасида икки қаватли муҳташам бино ишга туширилди. Бинонинг биринчи қаватида ошхона хўрандаларга хизмат қила бошлади. Шу ерда биллиард ва шахмат-шашка ҳам ўйнашингиз мумкин. Иккинчи қаватда эса чойхона жойлашган.

И. ҚЎЗИЕВ.

✦Оққўрғон марказидаги Охунбобоев номли кўчада маданий ва хўжалик моллари билан харид қиладиган магазин ишга туширилди.

М. КАНЗАФАРОВ.

✦Ўрта Чирчиқдаги Охунбобоев номли колхоз марказида янги ҳаммом фойдаланишга топширилди. Шу ернинг ўзида янги сартарошхона ҳам очилди.

Т. РЎЗМАТОВ.

✦Чирчиқ таксимотор паркининг ходимлари аҳоли талабини ҳисобга олиб янги маршрутлар очди. Яқиндан бошлаб Қодирия ГЭС — Ташавтомаш, «Октябрь» колхози — Ташавтомаш, Диспансер—Ташавтомаш маршрутлари бўйича автобуслар қатнай бошлади.

Қодирия посёлкаси марказида Максим Горький туғилган куннинг 100 йиллиги шарафига, улуғ пролетар ёзувчисига бюст ўрнатилди.

Р. ЖЎРАЕВ.

ҚУВОНЧЛИ НАТИЖАЛАР

Ҳалол ва фидокорона меҳнат ҳамиша ўзининг ажойиб самараларини кўрсатади. 2-«Оҳангарон» совхозининг ўртоқ А. Худойбердиев бошлиқ сут-товар фермаси чорвадорларининг фидокорона меҳнати ҳам йил сайин қувончли натижалар бермоқда. Бу серғайрат коллектив ўтган йили сут топшириш планини ноябрь ойидаёқ бажариб, шундан кейинги даврда беш йиллик учинчи йили ҳисобига сут топширган эди. Шундай қилиб, эл дастурхонига планданги 430 минг литр ўрнига 480 минг литрдан ортиқ серқаймоқ сут тортиқ қилинди.

— Беш йилликнинг учинчи йилида, — дейди ферма мудири ўртоқ А. Худойбердиев, — коллективимиз тағин ҳам юксакроқ маррани кўзда тутмоқда. Йил охиригача мавжуд 280 бош сигирнинг ҳар биридан камида 2300-2400 литрдан сут соғиб олишга қатъий аҳд қилдик.

Саломатхон Эргашева бу ферманинг юлдузидир. У кўплаб сут соғиб олиш сирларини Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Анастасия Чудиаядан ўрганиб келган. Мана бир неча йилдирки, унинг бир ўзи «тандем» агрегатида 50 бош сигирни соғаяпти. Фидокорона меҳнати туфайли Саломатхон 22 ёшида Ленин ордени олишга сазовор бўлди.

Фермада Саломат Эргашеванинг шогирдлари ва издошлари ҳам энг яхши натижаларга эришишяпти. Хайри Қурбонова, Бухожар Худойбердиева, Ўғилой Эрназарова каби чеварлар бу йил ўз боқимларидаги сигирларнинг ҳар биридан камида 2500 литрдан сут соғиб олишга қатъий сўз берганлар. Шу кунларда улар ўз мажбуриятларини шараф билан бажариш учун кучга-куч, ғайратга-ғайрат қўшиб меҳнат қилмоқдалар.

М. САРИМСОҚОВА.

СОВХОЗ ДИРЕКТОРЛАРИНИНГ КЕНГАШИ

11 январда Тошкентда совхоз директорларининг республика кенгаши бўлди. Республика Қишлоқ хўжалик министри Н. Ж. Худойбердиев «Ўзбекистон ССР Қишлоқ хўжалик министрлиги совхозларининг 1967 йилдаги иш якунлари ва 1968 йилги вазифалари» тўғрисида доклад қилди.

Кенгашда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг секретари Н. М. Матчонов нутқ сўзлади. (ЎзТАГ).

ҚЎЛИ ГУЛ ЖЎРАХОН

Ателье бошлиғи олдига ёшгина қиз келиб, тикувчиликка ҳаваси борлигини айтди. Қиз мулойим тикилиб жавоб кутарди.

— Тикишни севасанми-а?

Қиз беихтиёр:

— Жуда ҳам қизиқаман,— деб жавоб берди.

...Уни Мамлакат опа бригадасига шогирдликка қабул қилишди. Зийраклиги, уста тикувчиларнинг бой тажрибасини қунт билан ўрганиши натижасида кўп ўтмай уни мустақил ишга ўтказишди. Чаққон қиз билмаганини сўраб, билганини ўртоқлашарди. Қисқа вақт ичида Жўрахоннинг номи «қўли гул тикувчи» деб тилга олина бошлади. У тиккан кўйлаклар бежиримлиги, чиройлилиги билан буюртмачиларга манзур бўлди.

Кийимнинг чиройли, кишига ярашиб турадиган бўлиши ва буюртмачининг кўнглига ёқиши учун тикувчидан анча маҳорат талаб қилинади. Жўрахондаги ана шу хислат бойиганини сезган маъмурият уни 24-модалар ательесига цех бошлиғининг ёрдамчиси қилиб тайинлади. Мана уч йилдирки, Жўрахон Ҳакимхўжаева шу ательеда ишлаб келмоқда. У ишлаб чиқаришдан ажралмаган ҳолда Тошкент политехникумининг тикиш технологияси кечки бўлимида ўқимоқда.

— Ательемизда 90 га яқин тикувчи ишлайди. Мен ҳам шуларнинг бири бўлганимдан хурсандман. Келинг, коллективимиз ҳақида икки оғиз гапириб бера қолай,— деди у суҳбатимиз давомида.

— Ательемизда хотин-қизлар ва эркаклар устки кийимлари тикиш топшириғи доимо адо этиляпти. Айниқса Саида Дадабоева бригадаси чеварларининг ютуғи кўзни қувонтиради. Пак Мария сингари мастерларни бу ерда ўнлаб учратасиз.

Аҳил коллективнинг мақсади янги йилда ҳам аҳоли талабига яраша чиройли ва хушбичим кийимлар тикиб беришдир. Ана шу эзгу ишга Жўрахон ҳам эътиборга лойиқ ҳисса қўшмоқда.

М. ИСЛОМОВА.

РАСМИЙ ХАБАРЛАР

А. Н. Косигин Франция экономика ва молия министрини қабул қилди

СССР Министрлар Советининг Раиси А. Н. Косигин 11 январда Кремлда Франция экономика ва молия министри, Совет-Франция доимий ишловчи аралаш комиссияси Франция қисмининг раиси М. Дебрени қабул қилди. М. Дебре мазкур комиссиянинг иккинчи сессияси муносабати билан Совет Иттифоқида турибди. (ТАСС).

Л. Б. ШАСТРИ ХОТИРАСИ

Ҳиндистоннинг собиқ Бош министри Лаъл Баҳодир Шастри вафот этган кунга икки йил бўлди.

Республика Министрлар Советининг раиси Р. Қурбонов, Ўзбекистон ССР Министрлар Совети раисининг ўринбосари, Ташқи ишлар министри С. О. Азимов, республика министрлари В. И. Зоҳидов. В. С. Содиқова, Т. А. Саримсоқов, Тошкент шаҳар ижроия комитетининг раиси Ҳ. А. Асомов, Совет-Ҳиндистон маданий алоқалар жамияти Ўзбекистон бўлимининг раиси, Жавоҳарлал Неру номидаги мукофотнинг лауреати Зулфия, Тошкент меҳнаткашларининг кўпдан-кўп вакиллари, мактаб ўқувчилари, Совет-Ҳиндистон маданий алоқалар жамиятининг активлари, журналистлар тарихий Тошкент учрашуви вақтида дўст мамлакат ҳукуматининг бошлиғи яшаган шаҳар четидаги боққа 11 январда келишди.

Республика давлат ва жамоат арбоблари Ҳиндистон ҳукумати бошлиғи ҳаётининг сўнгги соатларини ўтказган уй ёнига келадилар. Бино деворига ўрнатилган ёдгорлик лавҳаси олдида Совет Армияси жангчилари фахрий қоровулликда турибдилар. Лавҳа тагига гулчамбар қўйилади. Унинг қора лентасига: «Ҳиндистоннинг атоқли давлат арбоби Лаъл Баҳодир Шастрига — СССР Министрлар Советининг раиси А. Н. Косигин. 11.1 1968 йил» деган сўзлар ёзилган. Унинг ёнига Ўзбекистон Совет Социалистик Республикаси ҳукумати номидан гулчамбар қўйилади.

Чимён чорлайди

ОБЛАСТИМИЗНИНГ минг-минглаб ишчи-хизматчилари икки кунлик дам олиш ҳафтасига ўтганликларидан беҳад мамнунлар. Ахир, қизғин меҳнат ҳордиғини маданий дам олиш билан мириқиб чиқаришга не етсин! Саёҳатга чиқиб, ёки тоғ ёнбағрларига бориб кўнгилли дам олиб қайтсангиз руҳингиз анча тетиклашади, кучингизга куч қўшилади. Айни қиш фаслида узоқ жойларга бориб маданий ҳордиқ чиқариш ноқулай дерсиз. Йўқ, шанба ва якшанба кунлари ўнлаб машиналар шаҳар атрофининг гўзал жойларига, кўркам Чимён бағрига йўл олади. Баланд чўққилардаги қорлар қуёш нурида жимирлайди. Соф ҳаво танга роҳат! Бу ерда дам олиш кунлари юзлаб шаҳарликларни учратишингиз мумкин.

Сиз суратда кўриб турган бу манзара Чимён бағрида олинган. Чирчиқлик бир группа ишчи-хизматчилар оила аъзолари билан чанғида учишга тайёрланишяпти.

В. Лейзерович фотоси.
(ЎзТАГ).

КУБАДАН МАКТУБ

Куба республикаси консуллигининг студентлар бўлими Тошкентдаги олий ўқув юртлари билан яқин алоқа боғлаган. Тошкент тўқимачилик институти студентлари билан дўстлик ёзишмалари бошланганига бир неча йил бўлди.

Совет ҳокимиятининг шонли ярим аерлик юбилейи муносабати билан институт студентлар илмий жамияти Кубага байрам саломномасини йўллаган эди. Бу олий ўқув юртининг ибратли ишлари билан танишган кубалик студентлардан яқинда мактуб олинди.

Дўстларимиз гўзал Тошкент шаҳри янгиликлари ва Кубадан келиб Ўзбекистонда таълим олаётган ёшларнинг ўқишлари ҳақида ёзиб юборишни институт студентларидан сўрашибди. Жавоб мактубида бўлажак тўқимачи инженерлар уларнинг илтимосларини бажо этишди.

ЯКУН ВА РЕЖА

КАПИТАЛ ҚУРИЛИШ— МАСАЛАЛАР МАСАЛАСИ

1967 йил пойтахтимиз тарихида ўчмас из қолдирган йиллардан бири бўлди. Тошкентда уй-жой қурилиши бош план асосида мисли кўрилмаган кенг миқёсда олиб борилди. Шаҳарнинг барча бурчагида бирин-кетин турар-жой бинолари, бежирим, пишиқ иморатлар қад кўтаряпти, қиёфаси бунёдкорларнинг ғайрат-шижоати туфайли ой сайин ўзгариб, камол топяпти.

Пойтахт бинокорлари ўз қадрдон шаҳарларини янгидан бунёд этиш учун бутун куч-ғайратларини аямай меҳнат қиляптилар Кейинги бир ярим йил мобайнида бу ерда икки миллион квадрат метрга яқин уй-жой майдони фойдаланишга топширилди.

Бунга трестимиз коллективи ҳам баракали улуш қўшди. Қурувчиларимиз ўтган йил монтаж ишлари плани 20 ноябрда бажаришди. Йил давомида трест коллективи бош пудрат бўйича пландаги 21 миллион 115 минг сўмлик ўрнига 25 миллион сўмлик қурилиш ишини бажарди. Бу план 118,5 процент қилиб адо этилди демакдир. Топшириқдагига нисбатан бирмунча кўп — 25480 квадрат метр уй-жой майдони қуриб бердик азиз ҳамшаҳарларимизга. Яна 2856 ўринли икки мактаб, олтита болалар боғча ва яслилари, 600 ўқувчи таҳсил кўрадиган профессионал-техника билим юрти биноларини қўлдан чиқардик.

Ундан ташқари, бинокорларимиз қатор йирик саноат объектларини бунёд этишда ишлашди. Улар қуриб битказган 2-уйсозлик комбинати йилига 140 минг квадрат метр турар-жой ишлаб чиқаради. Керамзит заводи корпусини ҳам тугалладик. Бу корхона йилига 220 минг кубометр товар бетон ва қоришма ишлаб чиқара олади. «Гулистон» ресторани хўрандалари ҳам трест бинокорларидан миннатдор. Дурадгорлик буюмлари заводи, трикотаж фирмасининг янги корпуси сингари объектлар ҳам қўлдан чиқарилди. Трест ўз кучлари билан 12 миллион сўмликдан зиёд иш бажарди. бу соҳадаги план 108 процент қилиб адо этилди. Хуллас калом, жонбозлик кўрсатиб ишлаган қурувчиларимиз буюртмачилар берган топшириқларни анча дуруст адо этишга эришдилар.

Коллектив амалга ошираётган бу йилги ишлар режаси ҳам ҳозир аён. Бу йил 22,2 миллион сўмлик қурилиш ишларини бажаришдек муҳим вазифа зиммамизга юклатилган. Уй-жой майдони қуриш топшириғи биз учун бултургига нисбатан икки баравар кўп қилиб белгиланди, яъни 1968 йили 50 минг квадрат метр уй-жойни фойдаланишга топширишимиз лозим. Бундан ташқари қатор саноат объектлари ҳам қуришимиз даркор. Бу бинокорлардан янада кўпроқ куч-ғайрат сарфлаб меҳнат қилишни, бошқармаларда ишни яхши ташкил этишни, мавжуд резервлардан тўлароқ фойдаланишни, машина ва механизмларни максимал даражада ишга солишни, қардош республика бинокорлари тажрибасини кенг қўллашни, қурилиш материалларини тежаб - тергаб сарфлашни, уларни нобуд қилмасликни тақозо қилади.

Режаларимиз ана шундай. Уларни амалга ошириш учун имкониятларимиз етарли. 4-темир-бетон буюмлари заводини ихтиёримизга беришди. Эндиликда мустаҳкам моддий базага эга бўлдик, Бу, албатта, ишимизга ижобий ёрдам беради. Лекин бир нарса кўнгилни хира қилиб турибди. Трест бу йил, юқорида айтганимдек, 22,2 миллион сўмлик пудрат ишларини бажариши лозим. Бироқ кўпгина буюртмачилар шу маблағнинг деярли ярми сарфланадиган қурилишлар учун майдон ва лойиҳа-смета ҳужжатларини ҳалигача бизга тақдим этишгани йўқ. Агар шу ҳужжатлар ўз вақтида пухта қилиб тайёрланганида эди, ишларимиз режаси янада аниқ бўларди. Қурилиш ишларини жадал олиб бориш имкони туғиларди. Шунинг учун ҳам буюртмачилари бу камчиликни тезда бартараф этишлари керак.

Қурувчиларимиз 1968 йилда ҳам янги Тошкентни бунёд этиш ишига муносиб ҳиссаларини қўшиш ниятида зўр ғайрат-шижоат билан меҳнат қиладилар. Бундан буён ҳам пишиқ, бежирим, яшаш учун ҳар томонлама қулай уй-жой биноларини қуриш иштиёқи билан меҳнат қиламиз.

Т. НАБИЕВ,
Тошкентдаги 159-қурилиш трести бошқарувчиси.

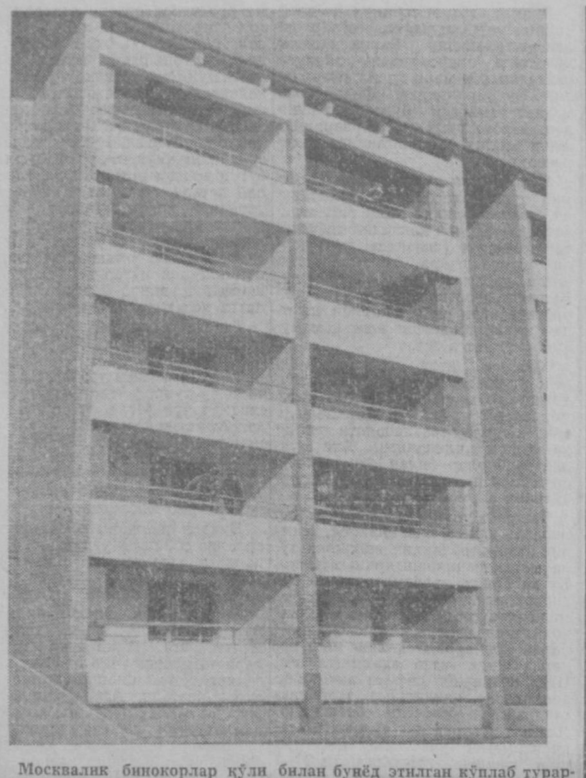

Москвалик бинокорлар қўли билан бунёд этилган кўплаб турар-жой бинолари пойтахтимиз аҳолисини беҳад мамнун қилди. Ушбу суратда Чилонзор массивида москваликлар бунёд этган уйлардан бирини кўриб турибсиз.

Р. Шамсуддинов фотоси, (ЎзТАГ).

ҲУРМАТ ВА МАДАНИЯТ

ТАРБИЯ МАВЗУИДА

Кўҳна Шарқ, жумладан Ўзбекистон фақат илм-фан, маданият, санъат ва адабиёти билангина эмас, ўзининг ахлоқий қарашлари ва қоидалари билан ҳам машҳур Ахлоқ ва одоб ижтимоий ҳамда умуминсоний ҳодиса бўлганлигидан бизнинг хулқ-атворимизда бошқа халқларга хос бўлган фазилатлар ҳам такрорланади. Ҳам умумий, ҳам хусусий томонларни ўзида мужассамлаштирган ахлоқий ҳодисалардан бири ҳурмат ва хулқий маданиятдир.

Ҳурмат умумжамият ва умумдавлат миқёсида ҳам, айрим қардош республика миқёсида ҳам, шунингдек корхона, ташкилот, колхоз, совхоз коллективлари ва оила доирасида ҳам ҳаракат қиладиган ахлоқий тушунчадир. Социалистик жамиятда ҳурмат янги аҳамият, янги миқёс касб этади. Жамиятимиз коммунизм томон олға боргани сари ҳурмат биздаги ҳамма ахлоқий муносабат ва муомалаларнинг умумий ва зарурий элементи сифатида тобора чуқур илдиз отиб, қарор топа боради.

Бироқ, бизда ҳурматсизлик ҳоллари ҳам гоҳо-гоҳо учраб туради, яъни бизда ҳурмат билан ҳурматсизлик ҳам ўзаро кураш олиб боради. Ҳурматсизлик қадр-қимматни оёқ ости қилишга уринади. Ҳурмат эса, совет ижтимоий тузуми шароитларидан озиқланиб, ҳурматсизликни енгга боради, олижаноб инсоний фазилатларга йўл оча боради.

Биргина мисол. Тошкент Давлат университетининг кечки бўлими студенти Ҳайдар Эгамбердиев фалсафа фанидан ёмон баҳо олди. Ялиниш-ёлворишлар иш бермагач, у иғво ва дўққа ўтди. Эгамбердиев бир ҳафтадан бери, қўрқитиш ниятида бўлса керак, ҳархил беодоб ва беандиша гаплар билан ўқитувчининг асабига тегарди. Бу сафар ҳам у еб юборгудек кўзини олайтирди, лаблари кескин бурилди, сўйилдек қоматини безорилардай силкиди. Аммо ўқитувчи студентнинг дўқидан чўчимади.

Нега шундай бўлди?! Шунинг учунки, у ўз фанини ҳурмат қилади, тўғрилик ва ҳалолликни ҳурмат қилади. У меҳнатни ҳурмат қилади ва кишини қилган меҳнатига қараб баҳолайди. У бундай шахсларни ўз вақтида тарбиялаш ва қайта тарбиялашга, иложи борича билимли қилишга интилади. Бинобарин, у талабасининг шахси ва истиқболини ҳам ҳурмат қилди. Юзаки қараганда, шафқатсизликдек туйилган бу ҳодиса аслида инсон шахси ва унинг қадри учун изчил курашдан бошқа нарса эмас

Модомики, шундай экан, ҳурмат нима? Даставвал, ҳурмат ахлоқий тушунча бўлиб, у умуман инсоннинг қадр-қимматини ифодалайди. Ҳурмат — инсонни қадрлашда, унинг шахсини ерга урмасликда, инсон истеъдоди ва хусусиятларига эътибор билан қарашда намоён бўлади.

Ижтимоий муносабатларнинг жами бўлган инсон шахси албатта муайян кишилар бирлигида туғилиб, улғайиб яшайди ва муайян фаолиятда бўлади. У кимнидир ҳурмат қилади, кимгадир бефарқ қарайди, кимдандир нафратланади. Кўриниб турибдики, ҳурматнинг миқёси, даражаси, характери, кучи ва давомлилиги ўрни ва шароитига кўра турлича бўлади.

Шу билан бирга, ҳурматнинг ўзига хос бўлган умумий томонлари ҳам бор. Чунончи, ўзаро муносабат ва муомалалардаги тенглик ҳурматнинг асосида ётувчи маънавий-ахлоқий принципдир. Бу ўринда «тенглик» сўзи одамларнинг ёши, амали ёки илмидаги ёхуд бошқа бирор жиҳатдан бараварлигини ифодаламайди, балки шахснинг шахслигини, инсоннинг инсонлигини эътироф этиш ва қадрлаш маъносини билдиради. Бу хил тушунилган тенглик бўлмаса ҳурмат ҳам бўлмайди.

Кишиларнинг бир-бирига бўлган бевосита яқинлик муносабатларини кўрсатувчи ўртоқлик, дўстлик, муҳаббат ва коллективчилик сингари ҳодисаларнинг бирортаси ҳам ҳурматлашсиз бўлиши мумкин эмас. Ҳурмат ўзаро яқин таниш-билишликнинг ҳаммасига хос бўлган умумий ва асосий томонлардандир.

Бироқ, асло муҳаббат — ҳурматнинг айнан ўзи эмас. Шундай экан, бизнингча, ҳурмат «кишига бўлган ишонч ва муҳаббатдан туғилади» деган фикрга ҳам қўшилиб бўлмайди. Тўғри, кишига бўлган ишонч ва муҳаббат туфайли ҳурматнинг даражаси ошади, яъни ҳурмат обрў даражасига кўтарилади. Лекин, ҳурмат на ишончдан ва на муҳаббатдан туғилмайди. Аввало, ишончнинг ўзи ҳар хилдир. Бирор, кимсанинг яхшилигига тахминий ёки ҳақиқий ишонч ҳурматнинг манбаи бўлолмайди. Аксинча, ана шундай ижобий ишончнинг замирида инсонга, инсоннинг фазилатларига ҳурмат ҳисси ётади. Бошқачароқ қилиб айтганда, бирор кишининг, масалан мактаб директорининг яхши фазилатларини билмай туриб ҳам, унинг инсонлигини қадрлаймиз эътироф этамиз, ҳурмат қиламиз. Унинг яхши хусусиятларини билгач, ҳурматимизнинг даражаси кўтарилади ва унга нисбатан ижобий ишонч туғилади.

Бунда ишончнинг туғилиши ҳурматнинг ўсиши билан боғлиқлиги кўзга ташланади. Демак, ҳурмат кўпроқ сабаб бўлса, ишонч кўпроқ оқибатдир. Аммо бу хулоса ҳамавақт ҳам ўзини оқлайвермайди. Чунки, ҳурмат ҳам, ишонч ҳам, (гарчи, улар ўзаро боғлиқ бўлсада) ахлоқий тушунчалар бўлиб, ҳаёт ҳодисаларини акс эттиради, яъни ҳурматни ҳам, ишончни ҳам ҳаёт туғдиради, ҳаёт яратади ва ҳаёт парваришлайди.

Социализмда ҳурмат инсонни— ота-оналарни, раҳбарларни, катталарни, жамиятда алоҳида хизмат кўрсатган кишиларни, хуллас ҳамма ҳалол меҳнаткашларни қадрлаш каби ахлоқий қоида ва маънавий хусусиятларни қўллаб-қувватлайди. Ҳурмат социализмда таниш-билишларнинг бир-бирига кўрсатадиган эътибор ва илтифоти даражасидан ривожланиб, умумдавлат миқёсида қарор топади. Ҳозирги шароитда, социализмнинг ҳаётбахш қонун-қоидалари замирида, ҳурмат умумдавлат миқёсида чегараланиб қолмай, умумсистема миқёсига ёйилмоқда.

Ҳурмат хулқий маданият билан бевосита боғлиқ тушунчадир. Хушфеъллик, назокат, ширин сўзлик, камтаринлик, самимийлик каби ахлоқий хусусиятлар ҳурмат ва хулқий маданиятнинг муҳим хусусиятларидандир. Бирор кимсани «маданиятли» ёки «маданиятсиз» деб атаганда ана шу ҳодисаларга ҳам асосланадилар.

Бироқ «ширин сўзлилик» ҳамма кишилар ва хамма шароитлар учун умумий шиор бўлмайди. Зотан, «ширин сўзлилик», ҳамма вақт ҳурматнинг ва маданиятлиликнинг ифодаси бўлавермайди. Ғаразли ниятларга хизмат қиладиган хушфеъллик ва «ширин сўзлилик» маданиятсизлик ва ҳурматсизликнинг айнан ўзидир. Ҳурматсизликнинг бу хилини халқда мунофиқлик дейдилар. Шундай қилиб, ширин гапирган кишиларнинг ҳаммаси ҳам дўст эмас ва аксинча. аччиқ гапирганларнинг ҳаммаси душман ҳам эмас. Халқ мақолида айтилганидек, «Дўст ачитиб гапирар, душман кулдириб». Худди шунинг учун ўз атрофидаги кишиларнинг камчиликларини камтарлик билан танқид қилмайдиган кишиларни ҳам, ҳаққоний танқидга чидамай життакилик қилувчиларни ҳам тўла маданиятли деб бўлмайди.

Баъзилар чинакам иззат-ҳурмат самимий дўстликка асосланади деб ҳисоблайдилар. Бироқ, бу хил фикрлаш чалкаш ва хатодир. Дўстлик ҳурматга асосланади. Чунончи, кўпмиллатли совет мамлакати халқлари ўртасидаги мустаҳкам дўстликнинг характерли хусусиятларидан бири шундаки, бизда ҳамма халқлар тенглар ичида тенг бўлиб, бир-бирларининг тили, тарихи, маданияти ва урф-одатларини ҳурмат этадилар.

Ҳурмат билан хулқий маданиятнинг узвий боғлиқлигини шунда ҳам кўриш мумкинки, баъзилар ўз яқин кишиларини «ҳурсанд қиламан» деб, ҳафа қилиб қўядилар, «дўсти нодонликка» йўл қўядилар. Чунки, уларда фаросатлилик, назокат, эҳтиёткорлик, одамжонлик, уддабурронлик каби хислатлар етишмайди.

Жамиятимиздаги барча кишиларда ҳурмат ҳиссини, инсонни қадрлаш ҳиссини, инсонни улуғлаш туйғусини тарбияламай туриб баркамол коммунистик авлодни вояга етказиб бўлмайди.

Коммунистик партиямиз совет кишиларида чинакам самимий ҳурмат туйғуларини тарбиялашга, инсон қадри учун курашга чақирмоқда. Шунинг учун ўзаро ҳурмат ва оила аъзолари ўртасидаги қондошлик ва кариндошлик ҳурмати КПСС Програмасидаги ахлоқ мажмуидан ўрин олган. Шунинг учун ҳам биз партия кўрсатмаларига амал қилиб. коммунистик ҳурмат ва ҳурматлаш, янгича хулқий фазилатлар учун, юксак маданият учун курашаверамиз.

М. НУРМАТОВ,
фалсафа фанлари кандидати.

МЕҲНАТ ФРОНТИДА

СОФИЯ АБДУЛЛАЕВА Тошкентдаги подшипник заводининг йиғув цехида сараловчи бўлиб ишлайди. У ишлаб чиқариш нормасини мунтазам ортиғи билан адо этмоқда. Жамоат ишларида ҳам фаол иштирок этади. Суратда: С. Абдуллаева.

Н. Ключнев фотоси, ЎзТАГ фотохроникаси.

СЎНГГИ ПОЧТАДАН

ДЎСТЛИК МАДҲИЯСИ

Озар ва ўзбек халқларининг дўстлиги жуда ҳам узоқ замонлардан бери давом этиб келади. Бу дўстлик Совет ҳокимияти йилларида янада мустаҳкамланди ва камолотга етди. Рус ва украин, ўзбек ва озарбайжон, тожик ва қирғиз, бошқа турли миллат вакиллари ягона оилада ака-укалардек яшамоқдалар ва коммунизм ғалабаси йўлида фидокорона меҳнат қилмоқдалар.

Яқинда Озарбайжон Компартияси Марказий Комитетининг газетаси «СОВЕТ КАНДИ» («Совет қишлоғи»)да М. Котибли ва Н. Маҳаммадзодаларнинг «Ўзбекистондан мактуб», рубрикаси остида «Қардошлар тупроғида» сарлавҳали йирик мақоласи босилиб чиқди...

Янгийўл районидаги «Интернационал» колхози областимиздагина эмас, республикада ҳам машҳурдир. Бу ерда 18 миллат вакиллари яшайди ва меҳнат қилади. Улар ишлаб чиқаришга фан-техника янгиликларини дадиллик билан жорий қилиб, ҳосилдорликни оширишда катта ютуқларга эришиб келмоқдалар. Ўтган юбилей йилида ҳар гектар ердан 29 центнердан ошириб «оқ олтин» ҳосили етиштирилди. Колхоз далаларида етиштирилган ҳосилнинг 93 проценти «зангори кема»ларда териб олинди. Газетада босилган «Қардошлар тупроғида» мақоласида ана шу колхоз ҳақида батафсил ҳикоя қилинади.

Шунингдек мақолада янги Тошкентнинг гўзал қиёфаси, пойтахт қурилишларида жонбозлик кўрсатаётган турли миллат бинокорларининг меҳнатлари ҳақида ажойиб қизиқарли фактлар келтирилган. Машҳур ўзбек ёзувчиси, партия ва давлат арбоби ўртоқ Ш. Рашидовнинг «Дўстлик байроғи» китоби ҳақида самимий сатрлар ёзилган. «Коммунистик партиямиз раҳномалигида совет халқларининг янада мустаҳкамланаётган дўстлиги тобора гуллаб-яшнайберсин» дейилади мақоланинг сўнгида.

ГАЗЕТХОНЛАРГА ХАБАР ҚИЛАМИЗ

Оққўрғон райони, Войтинцев номли колхознинг 3-участкасида истиқомат қилувчи Я. Пирмонов, Р. Холиқов, С. Қурбонова ўртоқлар!

Сизларнинг «Қозоқовул» участкасида яшовчи аҳоли артизиан суви билан таъмин қилинмаганлигини танқид қилиб ёзган хатингиз текшириш ва чора кўриш учун район ижроия комитетига юборилган эди. Яқинда шу хатга жавоб олдик. Жавобда айтилишича аҳолини артизиан суви билан таъминлаш масаласи район ижроия комитетида кўриб чиқилган. Сизлар яшаётган участкада артизиан қудуғи кавлаш ва колонкалар ўрнатиш 1968 йил планига киритилган.

Тошкент шаҳар, 3-Гиссарский кўча, 16-уйда яшовчи ўртоқ М. Қосимова!

8-маршрутдаги автобусларнинг белгиланган график бўйича қатнамаётгани, кўпчилик автобус пойлаб ишдан кечикиб қолаётганлиги тўғрисидаги шикоят хатингизни шаҳар автобуслар трестига юборган эдик. Хатингизга келган жавобда шундай дейилади:

«8-маршрутда қатнаётган автобусларнинг қатъий график бўйича ҳаракатини таъминлаш масаласи трестда муҳокама қилиниб, янги график тузиб чиқилди. Шунга мувофиқ биринчи автобус Юнусободдан соат 5,55 минутда чиқади. Соат 7 дан бошлаб автобуслар ҳар 4,5 минутда, соат 20 дан кейин эса ҳар 5 минутда, соат 24 дан сўнг ҳар 10, 11 минутда келиб туради. Шу билан бирга 2-автопарк маъмурияти ҳам бу маршрутда автобус қатновини янада яхшилаш мақсадида планда белгиланган машинани доимий равишда рейсга чиқариш чорасини кўрди».

ИШ КУНИ БОШЛАНДИ

Павло МАКРУШЕНКО,

Павло Макрушенко Лениннинг ҳаётини ғоят даражада аниқлик билан ўрганаётган совет ёзувчиларидан бири. Унинг «Иш куни бошланди» очеркидан парчаларни АПН ўқувчиларга ҳавола қилади. Очерк тўла ҳолда «Знание» нашриётида босмага тайёрланаётган Владимир Ильич ҳақидаги «Бир кун» китобида берилади.

БИР томчидан океандаги ҳамма сувнинг таъмини аниқлаш мумкин, дейдилар. Владимир Ильич Ленин ҳаётидан бир кунни олиб, унинг улкан ишлари ҳақида маълум даражада тасаввурга эга бўлиш мумкин.

1921 йил қарийб бутун январь ойи давомида Владимир Ильич отпускада бўлиб, Горкада яшади. Москвага фақат партия Марказий Комитети, Меҳнат ва Мудофаа Советы мажлислари бўлган кунлари ёки жуда зарур бўлиб қолганда келиб турди. Бетоблиги. ўзини ёмон ҳис қилиши туфайли отпуска олганига қарамай Ленин Горкада ҳам зўр бериб ишлашдан тўхтамади.

22 январь куни отпускани тўхтатиб Владимир Ильич кеч соат 5 да Москвага батамом қайтиб келди. Яна ҳаддан ошиқ кўп ишлашини давом эттирди. Бундай пайтларда Лениннинг иш куни йигирма соатдан кам бўлмасди. Ана ўшанда секретариат ходимлари В. И. Лениннинг бир кун давомидаги ишини ҳисобга олиш, қайд қилишга қарор қилган эдилар. Бу келажак учун, жаҳонда биринчи социалистик давлатнинг ўрнатилишини ўрганаётган ва ўрганадиган кишилар учун керак эди. Бу кун 1921 йилнинг 2 феврали бўлди.

...Эрталаб соат 9 да В. И. Ленин Кремлдаги ўзининг хонасига кириб келди. Олдига—стол устига соатни қўйиб қўйгач, (бу соатга Ленин бутун кун мобайнида бир неча марта қараб қўярди) креслога ўтирди ва кетидан кириб келган Халқ Комиссарлар Совети секретарларидан бири Лидия Александровна Фотиевадан сўради:

— Хуш, бугун қандай ишлар бор?

Лениннинг куни қатъий белгилаб қўйилган тартиб билан бошланарди. Фотиева Лениннинг олдига биринчи навбатда кечаси келган телеграммалар солинган папкани суриб қўйди. Папка ёнида кундалик почта, эрталабки газеталар турарди.

Ленин телеграммаларни тез ўқиб чиқади, белги қилиб қўяди. Баъзиларидаги айрим жумлаларнинг тагига қалам билан чизиб қўяди ёки рақамлар, сўзларни ўраб қўяди. Бошқаларига эса фармойиш ёзади, «ўз мулоҳазаларингизни маълум қилинг» ёки «танишиб чиқинг ва сўнг менга қайтаринг» деб халқ комиссарларига тавсия этади.

Телеграммалардан бирини Ленин қўлида тутиб қолди. Қандай чора кўриш мумкин, деган маънода ўйланиб, сўнгра ачиниб шундай деди:

— Буниси ортиқча энди... Қиш бизга нисбатан ниҳоятда шафқатсиз! Ҳатто ҳарбий қисм фалокатда қолибди.

Ростов-Дондан келган телеграммада чўлдаги қор бўронида қолган 16-отлиқ дивизия ҳақида хабар қилинган эди.

Телеграммаларни ўқиб бўлгач, Владимир Ильич папкани Фотиевага узатди, Фотиева чиқиб кетди. Ленин кундалик почтани кўриб чиқишда давом этарди. Бу ишнинг ҳам ўз тартиби бор эди. Владимир Ильич бир хатни ўқийди, кейин бошқасини. Мана соғлиқни сақлаш халқ комиссари Николай Александрович Семашконинг мурожаати чиқиб қолди. Семашко санитария поездларини тезроқ Қримга жўнатишга ёрдам беришни сўрабди.

Қандай поездлар экан? Уларни ким тўхтатиб турибди? Қаерда ўзи?

...1920 йили граждандар уруши тугаб деб қолган бўлса ҳам Қрим ҳамон барон Врангель оқгвардиячи армиясининг қўлида эди. Ўша йилнинг ноябрь ойида М. В. Фрунзе қўмондонлигидаги афсонавий совет жангчилари Қримни озод қилдилар. В. И. Ленин шу заҳотиёқ халқ комиссари Семашкони чор саройлари ва қочиб қолган бойларнинг дачаларини қабул қилиб олиш учун Қримга юборган эди.

Москвага қайтиб келган Семашко Қримнинг гўзалликлари, ўлканинг бойлиги ҳақида Владимир Ильичга ҳаяжон билан ҳикоя қилиб берди.

— Жуда соз, Қримдан меҳнаткашларни даволаш мақсадида фойдаланиш ҳақида Халқ Комиссарлар Советининг декрети лойиҳасини ёзинг.

Семашко иккиланди: «Ҳозир курортга ким борарди дейсиз?»

— Ёзинг, ёзаверинг. Ҳозирча ярадор бўлган қизил қўшинларни даволаб турамиз.

1920 йил декабрида В. И. Ленин Қримдан меҳнаткашларни даволаш мақсадида фойдаланиш тўғрисидаги декретга қўл қўйди. Шу ондаёқ врачлар ва путиловчи ишчилардан комиссия тузди. Комиссия аъзолари билан суҳбатлашаркан, Владимир Ильич уларни санаторийларни тезроқ жиҳозлашга чақирди, тўғри телефон орқали хабардор қилиб туришни сўради.

1921 йилнинг февралида Ялтадаги йигирма саккизта санаторий ва дам олиш уйи икки ярим минг беморни даволаш учун қабул қилишга тайёр бўлди.

Биринчи курортга бораётганлар — Сибирда, Урал ва Волга бўйида оқларга қарши курашиб ярадор бўлган қизил қўшинлар Пензага келишлари керак эди. У ерда Қримга борадиган санитар поезди ташкил қилинаётган эди. Бунга бир неча кун кетди. Поезд жўнашга тайёр эди. Лекин Баланшов станцияси яқинида бандалар йўлни бузиб ташлашган эди. Яна бир неча кун кутишга тўғри келди. Кейин жуда секин юрдилар.

Лиски станцияси яқинида поезд орқасидан бандалар қирқма милтиқ билан қувишди, уларни пулемётдан ўқ узиб чўчитишди. «Гуляй-поле» станциясидан «Махно бобой пойтахти»га жанг билан ёриб ўтилди.

Буларнинг ҳаммаси халқ комиссари Семашкони ярадор қизил қўшинларни олиб бораётган санитар поездларнинг Қримга тез ва хавфсиз етиб олиши учун тадбирлар кўришни Лениндан илтимос қилишга мажбур этган эди...

Владимир Ильич халқ комиссари Семашконинг хатига ёддан чиқармаслик учун нималарнидир ёзиб қўйди. Шундан сўнг яна бир неча хатни ўқиб чиқди. Бу хатлардан ҳеч бири жавобсиз қолмади, ҳаммасига тегишли чора кўрилди.

Ленинга хатлар...

Улар жуда кўп—кунига етмишта келади! 1921 йилнинг ўн ойи мобайнида келган хатлар сони эса тўққиз мингтадан ортиб кетди!

Албатта, Владимир Илвич хатларнинг ҳаммасини ўқиб чиқишга улгуролмасди. Ленин ўзи билан шахсан учрашишни истаган одамларнинг ҳаммасини қабул қилиш имкониятига эга эмасди. Айни чоқда у Россиянинг ҳамма еридан «Лениннинг ўзига» келган одамларни эътибордан четда қолдирмасди. Ана ўшанда Халқ Комиссарлар Советининг Кремлдан ташқари жойдаги «сиртқи қабулхонаси» ташкил қилинган эди. Ҳар ким ҳам бемалол ва ҳеч қандай пропускасиз кириб Халқ Комиссарлар Советининг ходими билан учрашиши, у билан суҳбатлашиши, ўз хати ёки шикоятини қолдириши учун шундай қилинган эди. Бу қабулхонада ишлаш учун Ленин энг софдил, хушёр ва сезгир кишиларни танлаган эди.

В. И. Лениннинг адресига келган кўп хатларни ўзи шахсан ўқирди. Ўқибгина қолмай доим конвертлардаги почта маркаларини қирқиб олар ва уларни Биринчи совет филателистлар ассоциациясига топширарди. Бу ассоциация 1921 йил Москвада «РСФСР Халқ Комиссарлар Советининг Раиси В. Ульянов (Ленин)нинг шахсан актив иштирокида» тузилган эди. У 1922 йил мобайнида 25 миллионта почта маркаси йиғиб чет мамлакатлардаги филателистларга сотган. Шу йўл билан ўн минг сўмлик олтин қўлга киритилган ва бу маблағ оч қолган болаларга ёрдам фондига топширилган.

В. И. Ленин кабинетига қайтайлик.

Владимир Ильич қўлига шикоят хати тушиб қолган чоғда (шуни айтиш керакки, 1921 йилнинг ўн ойи ичида унинг номига келган мингга яқин шикоят ҳисобга олинган) у қоғозбозларга, бефарқ одамларга нисбатан шафқатсиз бўларди.

Расмиятчилик, қоғозбозлик, қонун бузувчиларга қарши курашда Ленин ўзининг қўлида бўлган маъмурий ҳокимиятдан батамом фойдаланар, қонуннинг бутун кучини ишга соларди. У кўриб чиққан шикоятларда ёзиб қўйган кўрсатмаларининг ҳаммаси аниқ, қатъий бажарилишини талаб қиларди.

Суратда: Ўзбекистон ССР социал-таъминот министрининг ўринбосари ўртоқ Қ. Маҳкамова Калинин районидаги «Ўзбекистон ССР 40 йиллиги» колхозида меҳнат қилиб, кексалик гаштини сураётган отахонлар билан суҳбатлашмоқда. Н. Муҳамаджонов фотоси.

САВОЛ-ЖАВОБ БУРЧАГИ

ҲОВЛИ ПУЛИНГИЗНИ ОЛИНГ

Ҳурматли редакция! Зилзила туфайли яшаб турган уйимиз бузилиб янги иморат қуриш учун участка берилганди. Ўша вақтда Давлат страхованиеси томонидан турли миқдорда пул ва давлат томонидан ёрдам пули олган эдик. Лекин ҳовли пулимизни ололмаганд и к. Шу кунларда ҳовлининг пули берилаётган экан. Уни олиш учун қайси ташкилотларга мурожаат қилиш керак, қандай ҳужжатлар лозим бўлади? Шулар ҳақида консультация берсангиз.

М. Абдуллаев, Ғ. Шокиров, К. Йўлдошев, С. Ёқубов ва бошқалар. «Бешқайрағоч» массиви.

МАХСУС мухбиримиз **Ш. Умурзоқов** бу илтимосни Октябрь район Давлат страхованиe инспекциясининг бошлиғи ўртоқ К. Нишоновга етказди У қуйидагиларни ҳикоя қилди:

— 1966 йилги зилзиладан кейин Октябрь райони территориясида яшовчи оилаларнинг 4 мингга яқинига «Октябрь» колхози ерларидан участка ажратиб берилди. Қисқа вақтда бу ерда янги «Бешқайрағоч» массиви бунёдга келди. Партия ва Ҳукуматимиз меҳнаткашларга ҳартомонлама қулайлик яратиб бердилар. Уй қурганлар эски иморатлардан чиққан ғишт, ёғоч, ром, эшик, тунука, шифер ва бошқа қурилиш материалларини бепул олдилар. Савдодаги қурилиш материаллари хили кўпайтирилди.

Зилзиладан зарар кўрган уй-жойлар Давлат страхованиеси инспекторлари томонидан текшириб чиқилди ва маълум миқдорда страхование пуллари тўланди. Бундан ташқари участка олган ҳар бир оила 300, 400 ва 500 сўм миқдорида ёрдам пули олди. Октябрь район Давлат страхованиеси бўлими зилзиладан зарар кўрган оилаларга 4 миллион сўмдан ортиқ пул тарқатди.

Ўзбекистон ССР Министрлар Совети зилзила туфайли уй-жойлари бузилган кишиларга эски ҳовлилари пули қийматини тўлаш ҳақида қарор қабул қилди. Ҳар бир ҳовли эгасига 1966 йилги страхованиеда қайд қилинган қиймат коэффициентни 2.15 марта кўпайтирилган ҳолда берабошланди. Фараз қилинг А. Эшматов ҳовлисининг нархи 1000 сўм. Энди у 2150 сўм олади. Агар ҳовлининг нархи 500 сўм бўлса бу ҳолда 1075 сўм тўланади. Давлат страхованиеси томонидан берилган пул ва давлатдан олинган ёрдам пули эса ушлаб қолинади.

Ҳовли пулларини олиш йўллари қандай? Бунинг учун 1965 ва 1966 йилги страхование солиғи квитанцияларини махсус справкага қўшиб маҳалла комитетларининг раисларига топширсангиз бас. Бу ишда «Бешқайрағоч» массивидаги «Октябрь самараси», Ульянов, «Хуршид» ва Файзулла Хўжаев номли маҳалла раислари ва активлари уюшқоқлик кўрсатишяпти. Бу маҳаллада яшовчи кўпгина аҳоли ҳовли пулларини олабошлади.

Яна шундай савол ҳам туғилиши табиий. Турар-жойи бузилгандан кейин бир уйда ёки бир оилада яшовчилар ҳам участка, ҳам секция олишган бўлиши мумкин. Уларга ҳам ҳовли пуллари бериладими? Бу масала ҳозирча ҳал бўлгани йўқ. Алоҳида комиссиялар тузилган. Улар ана шундай оилалар аҳволи, шароитини ҳисобга олиб бирор қарорга келишади. Агар уйда квартирант яшаган ва зилзиладан кейин уй-жой билан таъминланган бўлса ҳам ҳовли эгасига пул тўланаберади.

Иморатингизни, уй-рўзғор буюмларингизни страхование қилинг. Бу ўзингизга ҳам, давлатга ҳам фойда. Яқинда «Бешқайрағоч» массивида бахтсиз ҳодиса туфайли икки уйга ёнғин тушди. Янги қад кўтарган участкалар бутунлай яроқсиз бўлиб қолди. Давлат страхованиеси ана шу жабрланганларга уй пулини тўлади.

Аргентина Компартиясининг 50 йиллиги

БУЭНОС-АЙРЕС, 11 январь. (ТАСС). Аргентина Коммунистик партияси ўзи ташкил топган куннинг 50 йиллигини нишонлади. Ана шу муҳим сана муносабати билан Марказий Комитетнинг махсус мажлиси бўлиб ўтди.

Компартия номига турли мамлакатлардаги коммунистик ва ишчи партиялардан жуда кўп табрикномалар келди. Совет Иттифоқи Коммунистик партияси Марказий Комитетидан Аргентина Коммунистик партияси Марказий Комитети номига келган табрикномани мажлис аҳли гулдурос қарсаклар билан кутиб олди.

Марказий Комитет мажлисида Совет Иттифоқи Коммунистик партияси номига ва бошқа қардош партиялар номига табрикнома қабул қилинди.

Байрам тантаналарида Лотин Америкасидаги бир қанча коммунистик партияларнинг вакиллари иштирок этдилар.

ДУНЁ ХАБАРЛАРИ

МАМЛАКАТЛАР ● ОДАМЛАР ● ВОҚЕАЛАР

ЖАНУБИЙ ВЬЕТНАМ ВАТАНПАРВАРЛАРИНИНГ ҲАРАКАТИ

ХАНОЙ, 11 январь. (ТАСС). Вьетнам информация агентлиги Озодлик агентлигининг маълумотига асосланиб хабар беради: Жанубий Вьетнам озодлик халқ қуролли кучларининг Танан ва Телон вилоятларида ҳаракат қилаётган жангчилари ўтган йилнинг сўнгги кварталида Америка агрессорлари ва қўғирчоқ ҳукумат қўшинлари билан бўлган жангларда душман солдат ва офицерларидан 6.583 кишини, жумладан, Америка ҳарбий хизматчиларидан 1.474 кишини сафдан чиқардилар.

Жанубий Вьетнам ватанпарварлари, шунингдек 96 та ҳарбий транспорт воситаларини, 38 та Америка самолётини яксон қилдилар ёки шикастлантирдилар.

КОНГОЛИКЛАР РУС ТИЛИНИ ЎРГАНМОҚДАЛАР

БРАЗЗАВИЛЬ, 11 январь. (ТАСС мухбири В. Райкерус хабар беради).

Конго (Браззавиль) миллий маориф хизматининг бош директори Генри Лопес ТАСС мухбирига бундай деди: «рус тилини ўрганиш мамлакатларимиз ўртасида дўстликни мустаҳкамлашга ёрдам бермоқда».

Ҳозирги вақтда 700 га яқин конголик рус тилини ўрганмоқда. Конгода рус тилини ўрганиш дастлабки курслари совет маданий марказида бундан 3 йил муқаддам ташкил қилинган эди. Бу курслар Конго ёшлари ўртасида тез орада манзур бўлиб кетди. Курсларнинг тингловчилари машғулотларда рус тили билангина эмас, шу билан бирга совет халқининг турмуши ва ҳаёти билан ҳам ғоят қизиқиб танишмоқдалар, совет бадиий ва ҳужжатли кинофильмларини мунтазам равишда кўриб турибдилар.

Эндиликда Конго лицейларида ҳам рус тили ўрганилмоқда. Дастлаб рус тили факультатив асосда ўргатила бошлаган эди, бу йилдан бошлаб эса, рус тили мамлакатнинг бешала Лицейида икки мажбурий чет эл тилидан бирига айлантирилди. Конго ҳукуматининг илтимосига кўра, беш совет ўқитувчиси рус тили ўргатгани Конгога (Браззавиль) келди.

КАНАДАДА ИШСИЗЛИК

ОТТАВА, 11 январь. (ТАСС). Федерал статистика бюросининг хабар беришича, ўтган йилнинг декабрида Канадада 353 минг ишсиз бўлган, бу — ишчи кучлари умумий сонининг 4,6 процентини ташкил қилади. 1967 йил мобайнида ишсизлар қарийб 100 минг кишига кўпайган.

Япония социалистларининг норозилиги

ТОКИО, 11 январь. (ТАСС). Кеча Япония Социалистик партияси Марказий Ижроия Комитети Сато ҳукуматининг мактабларида ҳарбий машғулотлар жорий этиш тўғрисидаги ниятини қоралади. Бу мақсад, дейилади Марказий Ижроия Комитетининг баёнотида, мамлакат конституциясига зид бўлиб, ҳукуматнинг хавфсизлик тўғрисидаги Япония—Америка шартномасини абадийлаштириш, мамлакатни қайта қуроллантиришни жадаллаштириш тўғрисидаги ниятини фош қилади.

МИТТИ ДАВЛАТЛАР

Биласизми, Европада шундай митти давлатлар борки, уларни география карталаридан қидириб топиш амри маҳол. Аввалом бор, уларнинг номини давлатни ифодаловчи белги устига сиғдириш қийин. Бунга таажжубланмаса ҳам бўлади. Масалан, аҳоли энг зич яшайдиган митти давлат **Монаконинг** территорияси 160 гектар. Бу, бизнинг колхозлардаги ўртача далачилик бригадасининг территориясидан ҳам кичик.

Аммо шунчалик кичик территорияни ишғол қилса ҳам, у ҳақиқий давлат. Монакода 24 мингга яқин киши яшайди. Яъни бир квадрат километрга 16 минг киши тўғри келади. Бу мамлакатга йилига бир миллионга яқин чет эллик туристлар келиб кетади. Демак, ҳар бир маҳаллий аҳолига 40 дан ортиқ меҳмон тўғри келади.

Европада Ватикандан уч баравар кичкина давлат бор. Бу **Ватикан** Рим папаларининг резиденцияси бўлиб, унинг территорияси атиги 44 гектар. У Римнинг қоқ марказида жойлашган. Аҳолиси мингга яқин кишини ташкил этади. Уларнинг ҳам кўпчилиги асосан Ватикан муассасаларининг хизматчиларидир. Италиядаги ярим миллионга яқин ер ва бошқа мамлакатлардаги экин экиладиган анчагина майда ерлар бу давлатнинг хусусий мулки ҳисобланади. Ватиканнинг капитал сарфлаши 24 миллиард долларни ташкил этади. Яна унинг 12 миллиардга яқин олтин ва валюта запаслари бор. Яна бунинг устига Ватиканга қарашли булоқ мисол бойликларни айтмайсизми. Масалан, Италия санъатининг жуда бой коллективлари шулар жумласидандир. Ватикан тасарруфидаги маблағлар бутун Африка қитъасини индустрлаштириш ёки дунёда оч яшаётган миллионлаб кишиларнинг қорнини тўйғазишга етган бўлур эди.

Лихтенштейн — Европадаги яна бир митти давлат. Территорияси 160 квадрат километрга яқин, аҳолиси эса 18 минг кишини ташкил этади. Бу давлат Австрия билан Швейцария оралиғидаги чегарада жойлашган Лихтенштейннинг 50 га яқин кичик корхонаси аниқ приборлар ва механизмлар ишлаб чиқаради. Жон бошига электр қуввати ва саноат маҳсулоти ишлаб чиқаришда бу давлат Ғарбий Европада олдинги ўринлардан бирини ишғол қилади. Мамлакатнинг диққатга сазовор нарсаларидан бири «Неолица» фабрикасидир. Бу корхона йилига ўн миллионга яқин сунъий тиш тайёрлайди. Венадаги бадиий галерея Лихтенштейннинг миллий фахридир. Унда турли мамлакатлар тасвирли санъат асарлари тўпланган.

ЕР ВА ЭЛ

Сан-Марино — Европанинг тўртинчи митти давлати. Унинг 61 квадрат километрдан иборат территориясида 16 мингдан ортиқроқ киши яшайди. Унинг территорияси тўрт тарафдан Италия билан қуршалган. Ғарбий Европадаги энг қадимги давлат — Сан-Маринога 1964 йилда миллиондан ортиқ турист келиб кетган.

Мазкур давлатни 6 йил муддат билан сайланадиган капитан—регент деб аталувчи икки кишигина бошқаради. Бир тўдагина санмариноликлар узоқ асрлар давомида ўз ватанларининг мустақиллигини фидокорлик билан ҳимоя қилиб келганлар. Аммо, гарчи қулай фурсатлар бўлганида ҳам бировлар территориясини босиб олишни сира ҳаёл қилишмаган. Масалан, Наполеон Сан-Марино ҳукуматига Италия вилоятлари ҳисобга ўз территориясини кенгайтиришни таклиф этган. Шунда бу таклифга капитан — регент Онофри қуйидаги жавобни берган экан: «Бизга ўзгаларнинг нарсаси керак эмас. Республика ўзининг камбағал ер—номуси билан кифояланаверади».

Сан-Марино тарихида анчагина қизиқарли саҳифалар бор. Австралияликлар қуршовига тушиб қолган Гарибальди 1849 йилда шу мамлакатдан бошпана топган. Биринчи жаҳон урушида Сан-Марино Антанта тарафида бўлиб, урушда 15 солдати билан қатнашади. Иккинчи жаҳон уруши бошларида митти давлат ўз бетарафлигини эълон қилади. Лекин шунга қарамай, гитлерчилар бу давлатни оккупация қиладилар.

Урушдан кейин республиканинг қонун чиқарувчи органи—Катта советда коммунист ва социалистлар блоки кўпчилик ўринни олади. 1957 йилда реакцион клерикал партия четдан қўллаб-қувватлаш орқасида тўнтариш ясаб, ҳокимиятни тортиб олади.

КОММУНИСТЛАР ҚАМОҚҚА ОЛИНМОҚДА

НЬЮ-ЙОРК, 11 январь. (ТАСС). Юнайтед Пресс интернэшнл агентлиги мухбирининг Лима шаҳридан хабар беришича, кеча Перу полицияси Перу Коммунистик партиясининг 100 дан ортиқ раҳбарлари ва аъзоларини қамоққа олган.

Қамаш ҳақидаги буйруқни ички ишлар министри вице-адмирал Луис Понсе Аренас берган.

ОСИЁ ВА АФРИКА МАМЛАКАТЛАРИДА

АСВОН — ДЎСТЛИК ВА ТАРАҚҚИЁТ РАМЗИ

БАҒДОД. «Ассавра ал арабия» газетасида босилган «Асвон тўғони — араб халқлари букилмас иродасининг рамзи» сарлавҳали мақолада бундай дейилади:

«Бу тўғон иншооти империалистик эксплуатацияга қарши қаратилган араб революциясининг социал ва сиёсий тараққиётини ифодалашга хизмат қилади».

Газетанинг мақоласида Асвон тўғонининг иқтисодий аҳамияти, бу тўғон Бирлашган Араб Республикасининг саноатини ва қишлоқ хўжалигини ривожлантиришга пақадар зўр таъсир ўтказиши мумкинлиги баён қилинган.

«Асвон тўғони араб халқлари ва бутун дунёдаги озодлик кучларининг капиталистик системага қарши олиб бораётган курашида улар ўртасида бўлган ҳамкорликнинг ифодаси бўлиб келди ва шундай бўлиб қолади», деб таъкидлайди «Ассавра ал арабия» газетаси.

АҚШДА ИШСИЗЛИК

ВАШИНГТОН. (ТАСС). Ўтган йили Америка Қўшма Штатларида 2,9 миллион ишсиз борлиги аниқланди. Бу эса мамлакатдаги барча ишчи кучининг 3,7 процентини ташкил қилади. АҚШ меҳнат министрлиги ана шу ҳақда маълум қилди. Министрлик берган маълумотлардан шу нарса кўриниб турибдики, негр аҳолиси орасида ишсизлар сони оқ танлилар орасидагига қараганда икки баравардан кўпдир.

НОРВЕГИЯ НАТОДАН ЧИҚИБ КЕТИШИ КЕРАК

ОСЛО. Бу ерда сиёсий мунозара ўтказилган вақтда Норвегия ишчи партияси ёшлар ташкилотининг бир қанча вакиллари Норвегиянинг НАТОдан чиқиб кетиши кераклигини айтишди. Улар Норвегия ишчи партиясининг Норвегияни НАТОдан чиқариб олишни талаб этаётган ёшлар ташкилотининг аниқ позициясини баён қилиб бердилар. (ТАСС).

Калинин районидаги Карл Маркс номли колхозда теплица хўжалиги борган сари ривожланмоқда. Ҳозир бу ерда минг квадрат метр ҳажмдаги янги теплица комбинатининг қурилиши битай деб қолди.

Қ. Розиқов фотоси, (ЎзТАГ).

МЎЛ ҲОСИЛНИ КЎЗЛАБ

Миришкор деҳқон ҳамиша юқори ҳосилни кўзлаб иш тутади. Ҳар йили қанчалик мўл ҳосил кўтармасин, барибир кўнгли нимадандир тўлмагандек бўлиб туради. Шунинг учун ҳам ўзига бириктилган ернинг унумдорлигини тобора ошириш ниятида ҳормай-толмай ишлайверади. Бекободдаги Навоий номли колхознинг механизатор ўртоқ Фармон Ҳазратқулов бошлиқ звеноси пахтакорлари ана шундай деҳқонлардан. Улар ернинг унумдорлигини оширишга катта аҳамият беришяпти. Шунинг учун ҳам звенода ҳосилдорлик ошмоқда.

Шу кунларда эса дала бошларига маҳаллий ўғит ташиб чиқариш тобора қизитилмоқда. Ҳозиргача 150 тоннадан ортиқ ўғит жамғарилди. Бундан ташқари 100 тоннага яқин компост тайёрланди. Звено аъзолари ерда кўпроқ нам тўплаш мақсадида яхоб суви беришга ҳам алоҳида аҳамият қилмоқдалар.

Райондаги Дзержинский номли колхоз пахтакорлари ҳам янги деҳқончилик мавсумига пухта замин яратмоқдалар. Колхоз далаларини текислаш, яхоб суви бериш, арик-зовурларни тозалаш қизғин бормоқда. Хўжалик механизаторлари эса ремонт ишларини узоғи билан январнинг охиригача тўла тугаллашга аҳд қилганлар. Ҳозиргача 80 дан ортиқ трактор, 30 та сеялка, юздан ортиқ борона ва чизель ремонтдан чиқариб, тахт қилиб қўйилди.

Шунингдек, 1-«Далварзин» совхозининг ўртоқ А. Мирзааҳмедов бошлиқ звеноси деҳқонлари ҳам беш йиллик учинчи йили мўл ҳосилига мустаҳкам замин яратмоқдалар.

Э. ҚИРҚБОЕВ,
Ф. ЗИЕДУЛЛАЕВ,
У. ҚУРБОНОВ.

В. И. ЛЕНИН ТУҒИЛГАН КУННИНГ 100 ЙИЛЛИГИ ОЛДИДАН

1919 йили деҳқонлардан Ярославль губерниясида яшовчи Ф. Романов ва Москва губерниясида яшовчи И. Калинин Ленинга илтимос билан мурожаат қилишди. Уларнинг ҳар иккисидан фронт учун деб бирдан-бир отини тортиб олишган эди. Лениннинг топшириғи билан бу шикоятлар шунга ўхшаш ишларни олиб борувчи алоҳида комиссияга юборилган эди. Кўп ўтмай хат Халқ Комиссарлар Советига конвертига қуйидаги сўзлар ёзилган ҳолда қайтиб келди:

«Иш ўзи шунча кўпки, бундай арзимаган нарсалар билан шуғулланишнинг вақти йўқ».

Иш билан ҳаддан ташқари банд бўлган кишининг имзосини тушуниб бўлмади.

Хатни Владимир Ильичга кўрсатишди. Унинг фиғони чиқиб, шу конвертнинг ўзига шундай деб ёзди:

«Давлат контролига, Аванесовга, шундай жавоб қилган тўрани қамоққа олиш учун. 20/V—Ленин».

Ленин ақлли, хўжалик ишини биладиган, ишчан одамларни ишга тортарди. 1921 йил февралида Сибирдан Осип Иванович Черков деган деҳқон Лениннинг олдига келади. Черковнинг озиқ-овқат развёрсткасини озиқ-овқат солиғи билан алмаштириш тўғрисидаги ишнинг кўзини билиб баён қилган мулоҳазалари Владимир Ильичга маъқул бўлди. Ленин ўша вақтда деҳқонга «Правда» ва «Беднота» газеталарида бу ҳақда ҳикоя қилиб беринг, деб айтди. Сўнгра Лениннинг тавсияси билан Черков «Беднота» газетаси редакцион коллегиясининг аъзоси бўлди.

1921 йил февралида яна бир деҳқонлар вакили Лениннинг ҳузурида бўлди.

Ўз меҳмонини қабул қилишдан олдин Владимир Ильич у ҳақда Халқ Комиссарлар Советига келувчиларнинг рўйхат-журналидаги ёзувни ўқиб чиқди:

«Чекунов Иван Афанасьевич—Владимирский губерниясидаги Фоминка қишлоғининг деҳқони, Фоминск волостида халқ сайлаб қўйган Фоминск қишлоқ хўжалик жамиятининг раиси. 1917 йилдан буён «Голос народа» (Владимир шаҳри). «Трудящаяся беднота» газеталарида актив қатнашиб туради».

Саломлашиб, қўл бериб кўришгач, бир-бирлари билан илгари ҳам учрашишгани маълум бўлди.

— Қачон учрашгандик?— сўради Ленин.

— 1919 йили. Шу ерда. Сизнинг хонангизда,—жавоб берди Чекунов.

— Кечирасиз, лекин мен нима ҳақда суҳбатлашганимизни эслай олмаяпман.

— Мен меҳнаткаш деҳқонларнинг съездини чақириш ҳақида таклиф киритган эдим.

— Мана энди эсладим. Лекин бизга съезд қилишга йўл бўлсин эди—гражданлар уруши давом этарди.

— Фикрингизга қўшиламан, Владимир Ильич. Ўйлайманки, деҳқонлар съездларини аввал губерниялар бўйича ўтказиш керак.

— Худди шундай. Ҳар бир губерниянинг ўзини қизиқтирган масалалар борки, уларни маҳаллий доирада яхшироқ ҳал қиладилар.

— Ҳа, бунинг уддасидан чиқса бўлади. Энди биринчи навбатда жойларда Совет ҳокимиятини мустаҳкамлаш керак.

— Ўзи мустаҳкам эмасми, ахир?

— Йўқ, Владимир Ильич, деҳқонлар унга ишончларини йўқотдилар.

— Нега?

— Ҳаммасига сабаб озиқ-овқат развёрсткаси.

— Озиқ-овқат солиғини жорий этиш билан ишни тузатиш мумкинми?

— Менимча, мумкин. Ўз уездимда бунга ишчилар ёрдамида, ночор Совет ҳокимиятини яхшиси билан алмаштириб эришдик.

— Сиз коммунистмисиз?

— Йўқ, коммунистларга хайрихоҳ кишиман.

— Нега бўлмаса коммунистлар партияси сафига кирмайсиз?

— Христианман, черковга бораман. Ўзингизга маълум, коммунистлар партияси билан черков—бошқа-бошқа нарса.

— Ўз қарашларингиз ва ҳаракатларингиз билан Сиз доно кишисиз. Қандай қилиб Сиз попларнинг у дунё жаннати ҳақидаги афсоналарига ишонасиз?

— Бунда мен учун ҳамма нарса равшан эмас. Диний урф-одатларни мен рад этаман. Аммо Христ таълимотига ишонаман...

Деҳқон Чекунов билан бўлган учрашув Ленинда чуқур таассурот қолдирди. Эртаси куни у деҳқончилик халқ комиссарининг ўринбосари Осинскийга махсус хат ёзиб мурожаат қилди. Бу хатнинг ҳар бир сатри, ҳатто ҳар бир сўзи одамларга ленинча муносабатни кўрсатади.

Лениннинг тавсияси ҳисобга олинди. Деҳқон Чекунов Иван Афанасьевич 1921 йилдан бошлаб деҳқончилик халқ комиссарлигининг коллегия аъзоси бўлди...

...Соат роса ўн бир бўлганда Владимир Ильич Иқтисодий комиссиянинг еттинчи мажлисини очди.

Ленин ҳамма вақт ўзининг ҳам, бошқаларнинг ҳам вақтини қадрларди. У раҳбарлик қилган ҳар қандай мажлис ёки йиғилиш белгиланган соатда, бир минут ҳам кечикмай очиларди. Бу сафар ҳам Владимир Ильич Қизил мажлислар залига бир неча минут барвақт кириб келди.

— Салом, ўртоқлар!—мурожаат қилди у йиғилганларга қараб.

Раислик қилувчининг столига яқин келиб, бу ерда ҳам олдига соатни қўйиб қўйди. Кун тартибини кўриб чиқди, бир нарсалар ёзиб қўйди. Секретардан иштирок этаётганларнинг рўйхатини сўради, рўйхатга тез кўз югуртириб чиқиб, биринчи марта учратаётган кишиларнинг фамилиялари остига чизиб қўйди. Кун тартибини, мажлис қатнашчилари рўйхатини ўқиётганида ҳам, секретарь билан суҳбатлашганда ҳам Владимир Ильич ҳамавақт соатга қараб қўярди. Ниҳоят, соат миллари роса ўн бирни кўрсатди. Ленин мажлисни эслади шекилли, блокнотдан бир варақ йиртиб олиб, унга шошиб қандайдир жумлани ёзиб қўйди ва қоғозни соат тагига қўйгач, Иқтисодий комиссия мажлисини очиқ деб эълон қилди. Ана шу дақиқадан бошлаб Халқ Комиссарлари Советининг чоршанба кунлари бўладиган мажлислари вақтидагидек, залга кириш қатъиян ман қилинди.

Уч соатга яқин Иқтисодий комиссия ёқилғини қаердан олиш керак, деган мураккаб проблемани ҳал қилди. Мамлакатда заводлар, поездлар, электростанциялар тўхтаб қолаётган эди. Одамлар уйлари совуқ, мактаблар ўтин йўқлигидан ёпилаётган эди. Касалхоналар, госпиталлар, туғруқхоналарга ҳам ўтин йўқ эди. Лекин уларни ёпиб қўйиб бўлмасди!

Кўмирни чет элдан сотиб олиш мумкинми? Қаердан олиш керак? Қанча олиш керак? Иқтисодий комиссиянинг бу саволларига ташқи ишлар халқ комиссарлиги вакили жавоб берди.

Хўш, Донбассда аҳвол қалай, Уралда-чи? Нефтни Боку ва Грозниййдан қандай қилиб ташиб келиш керак? Қайси йўл яқин, торф қазиб чиқариш қулайроқми? Мутахассислар машина ихтиро қилишибди—торфни сув билан қазиш мумкин экан! Бу қандай машина бўлди, у қаерда ўзи?

Мамлакат ўрмонга бой. Ўтин одамларни совуқдан сақлаб қолади. Ўтинни ўрмондан фақат отларда ташиб келтириш мумкин. Ташувчиларга моддий манфаатдорлик яратиш учун рағбатлантиришга товарлар керак, нон паёклари керак. Уларни қаердан олиш мумкин?..

Халқ комиссарликлари ва маҳкамаларнинг вакиллари Лениннинг саволларига жавоб беришар, ёқилғи тақчиллиги билан курашнинг оғир муаммосини ҳал қилишга ёрдамлашишарди.

Ҳар сафар янги докладчига сўз берар экан, Владимир Ильич соат тагида турган қоғозчани қўлига олар, унга қараб қўйиб, яна қайта соат тагига тиқиб қўярди. Ленин ўзи ҳам бу мажлисда бир неча бор сўзлади. Ҳар сафар гапираётганида чап қўлида соатни ушлаб қора ипак тасмасини кўрсаткич бармоғига ўрар, ўнг қўлида эса—ҳалиги қоғозчани тутиб, унга кўз ташлаб турарди.

Мажлис тугади. Ленин соатни нимчасининг киссасига солиб қўйди. Қоғозчани эса столдан олиб буклади. Четроққа ташламоқчи бўлди. Лекин ён-верида қоғозлар ташлайдиган корзинкани кўрмади. Шунда у букланган қоғоз варағини столда қолдириб, ўз хонасига чиқиб кетди.

Бу манзарани кузатиб турган мажлис қатнашчиларидан бири тортинмай, қоғозчани олиб кўрди, унда бутун саҳифани эгаллаб бор йўғи битта сўз ёзиб қўйилган экан:

«В а қ т».

В. И. Ленин ҳамма мажлисларда регламентга риоя қилинишини кузатиб борарди. Бу кун эса у жуда аниқлик билан ишлади: ҳар бир минутни планлаштирди. У яна учта мажлисга раислик қилиши керак эди. Шунинг учун ҳам у Иқтисодий комиссиянинг ишини кундуз соат роса икки бўлганда тугатди. Бир неча минутлик танаффусдан сўнг эса Россия Коммунистлар (большевиклар) партияси Марказий Комитети Сиёсий Бюросининг мажлисини очди.

Янги шеърлар

ГУНАФША

Ҳуснин кўз-кўзлаб гунафша
сулув,
Хандон урар анҳор бўйида.
Пойига бош урар эди сув,
Дил розини айтиб куйида.

Муаттар АШРАПОВА.
ТошДУ студенти.

Шикор истаб...

Январь ойи,
Аммо,
Қордан йўқ дарак.
Ариқлар бўйида ямяшил кўклам...
Қуёш бамисоли олтин чамбарак,—
Ўлкам осмонида сайр этар кўркам.
Олис—олисларга ташлайман нигоҳ:
Мудрайди далалар,
Мудрайди боғлар.
Хаёлимни тортиб,
Чорлайди ногоҳ
Кумуш чакман кийган ўркачли
тоғлар.
Унда каклик ови авжида мудом:
Дўстлар қўштиғ билан кезишади
шод.
[Печкалик ўтовда тўпланиб оқшом]
Қўмсаб балки мени ёд этишар, ёд].
Ёки Сирдарёнинг соҳилларида
Қирғовул овлашиб
ва овлаб қуён,
Қаламкаш дўстларим ўз дилларида
«Ҳаяллаб кетди» деб кутишар
ҳамон!
Ҳа—ҳа, ўшаларга талпинар кўнгил,
Ўша дўстларимни қўмсайди юрак.
Уч ҳафта уйдаман, уйда муттасил,
Соғлиқ учун баъзан ов қилмоқ
керак.
Қани, келтир ўғлим, қўштиғни
тезроқ,
Шикор жомаларни, ўқдонни тез
ол.
Ов қилиб келмасам соғлиғим
чатоқ,
Тез кунда қайтаман, ўғлим яхши
қол!.

Мавлон ИКРОМ.

МЕНИ ЧОРЛАР

Севинчимга таржимон қалам,
Ғунча ёзар илҳом лоласи.
Мен йўлдаман, йўлдаман
хардам,
Мени чорлар колхоз даласи.
Уфқларга туташ пахтазор.
Ҳаёт қайнар унда ҳар фасл.
Узоқ кетсам этади хумор,
Бўлай деяман бунда муттасил.
Саховатли куз дастурхонин,
Йиғиб ўрнин қолдирди қишга.
Бобо деҳқон тоғдек хирмонин
Уюб қалби тўлди олқишга.
Деҳқон мадҳин куйлайди шоир,
Созандалар янгратар созин.
Пахтакор, оҳ, заҳматкаш, моҳир,
Таърифи йўқ унинг парвозин.
Қалб торимни чертади мудом
Далаларда қайнаган ҳаёт,
Қўлларимдан етаклаб илҳом,
Бағишлайди шеъримга қанот.

Ф. ЗИЕДУЛЛАЕВ.
Бекобод.

Ёш талантлар куйлайди

РЕСПУБЛИКАМИЗНИНГ қайси бир маданият уйи, ўқув юртига борманг санъат ишқибозларини кўплаб учратасиз. Крупская номли республика мактабгача тарбия педагогика билим юрти қошидаги Ш. Салаев раҳбарлик қилаётган ёш талантлар тўгараги ҳам ўз санъати билан кўпчиликнинг олқишига сазовор бўляпти. Чапдаги суратда: хор коллективи «Дўстлик» қўшиғини, ўнгдаги суратда эса 3 курс талабаси Ҳолида Аҳмедова ҳинд рақсини ижро этаяпти.

Н. Аъзамов фотоси.

Сир куйлари

ҚАРДОШЛАР ИЖОДИДАН

1959 йилда қорақалпоқ тилида ўзининг биринчи шеърлар тўпламини чиқарган Зулқарнай СОҚИЕВ 1964 йилдан бери Қизил Ўрда областининг «Ленин йўли» газетасида бўлим мудири бўлиб ишлаб келмоқда. У икки тилда — рус ва қозоқ тилларида ижод қилади. Биз бугун унинг иккита новелласини босаётирмиз.

ҚОЗОҒИСТОН ЧЕГАРАСИ

ЕВРОПАДАН ўтиб кетдик. Ғилдираклар бир маромда гувуллайди.

— Болам, элинг қаерда эди? — дейди вагон ичида ўтирган кампир.

— Қозоғистон, — дейман мен.

— Қозоғистонга қачон етамиз?

— Яқин қолди, ҳозир, — дейман ўзим ҳам тоқатсизланиб.

Кампир Карелиядан Ўрта Осиёга келмоқда. Бунчалик узоқ сафарга биринчи марта чиқиши экан. Илгари ўзи кўрмаган элни миридан-сиригача сўрайди. Танийдигани Абай билан Жамбул экан. Абайни эслаб бошини чайқайди. У ҳақда фақат биттагина роман ўқиган экан. Шундай бўлса ҳам: «Қанақа кенг феълли, саҳий элсизлар» дейди.

Деразадан иссиқ ҳаво қуйилиб кирди. Теп-текис уфқ билан туташиб кетган бийдай дала кўз олдимда намоён бўлди. Ҳаммаёқ қипқизил қизғалдоқлар билан бурканган. Вагондагиларнинг ҳаммаси деразага интилишди.

— Қозоғистон!

— Қозоғистон!

— Қозоғистон...

Ҳамроҳларимнинг ҳаммаси деразадан кўз узишмайди. Суҳбат мавзуи — Қозоғистон. Қизларнинг бўлса кўзи қизғалдоқларда. Бу қизғалдоқлар менинг ота-боболарим бир вақтлари тўккан қонлари ўрнида кўкариб чиққанини қаердан билсин улар. Киндик қоним тўкилган қадрдон далаларимга суқланиб қарайман. Далалар!.. Сен бўлмасанг менга дунёдаги бахтнинг нима кераги бор?.. Мен шу далаларга қараб қурбон бўлган ога-боболаримни эсга оламан. Шунда уларнинг халқ бахт-саодати деб жонини жабборга берганликлари кўз олдимга келади. Ғилдиракларнинг тақиллаши ота-боболарим отлари туёқларининг дупирига айланиб кетади. Ҳа, анаву қизғалдоқлар уларнинг гуноҳсиз қонига кўкариб чиққани шубҳасиз... Фахр юрагимни тўлқинлантиради! Мен уларнинг ворисиман! Мана бу чексиз дала, унинг саҳий сийнасида жойлашган улкан шаҳарлар билан савлат тўкиб турган овуллар, трубалари кўкка санчилган заводлар, яшил ўрмон, чайқалган боғ-роғлар — бари, бариси меники. Шунинг учун бу ернинг ҳар бир тошини қучоқлаб ўпгим келади.

Ҳамон юриб келмоқдамиз. Ҳамон Қозоғистон.

— Ҳей, бунингнинг чети борми, — дейишади йўловчилар.

— Чети йўқ, — дейман кулиб. — Бунинг чети космосга уланиб кетган. Космосга сафар биздан бошланишини биласизми?

— Рост! — дейди йўловчилар. Уларнинг бири менинг қисиқ кўзларимга тикилиб қарайди.

— Шу дейман, нега сизларнинг кўзларингиз қисиқ-а? — дейди ҳазиломуз.

— Ота-боболаримиз бошқа планеталарни кўп кўзлашган. Осмонга тикилавериб кўзларимиз қисиқ бўлиб қолгандир-да!.. У маҳалда бечораларнинг қўлида қуроли йўқ эди..

Ҳалиги йигит мириқиб кулиб, елкамга қоқади.

Йўл юрсак ҳам мўл юриб, кунни тунга улаб келаётирмиз. Ҳамон чегараси йўқ менинг ўлкамнинг. Кўз ўнгимизда чексиз далалар кулиб боқади. Ғилдираклар дарёдай тошган ёш юрагимга қўшилиб, мен учун дунёда энг ҳосиятли, энг қадрли, энг ажойиб сўзни куйлаб боради:

— Қозоғистон — Қозоғистон — Қозоғистон...

БОЛДИЗЛАР

— ҲАЙ, турсангчи! Чошгоҳ бўлганда ҳам ётаверасанми? Болдизларинг келганидан хабаринг борми? Жўлтой, турсангчи...

Кенг хонага коса-чойнак олиб кирган, стол устига самовар олиб келиб қўйган ўрта бўйли, сарғишдан келган келинчак иккинчи хонадаги кароватда ухлаб ётган эрини уйғотиб, кўрпасини тортқилайди. Узун бўйли, тўла, қоратўри йигит қизарган кўзларини очиб атрофига аланглайди. Боши ғувиллайди. Лаб-лунжи шишинқираган. У меҳмонлар келганини, тундаги воқеаларни эслаб, мийиғида кулади. Сўнгра кийиниб, ташқари чиқди. Ёш дарахтлар орасида бироз сайр қилиб юрди.

Сир бўйидаги яшил овул кўзни қамаштиради. Қумли даладан ўт-ўланлар иси анқиб келмоқда. Мовий, типтиниқ осмонда оқ булутлар қайиқдай қалқиб боради. Жўлтой тоза ҳавода ўзига келгач, уйга кириб нонушта қилишга ўтирди.

Жўлтой жанубдаги пахта экадиган колхозларнинг бирида экономист бўлиб ишлар эди. Кулан беш йил муқаддам Қизил Ўрда педагогика институтини битириб шу овулга муаллима бўлиб келди. Ўшанда улар танишиб, ҳа демаёқ турмуш қуришди. Куланнинг яқинлари — ферма мудири бўлиб ишлайдиган отаси, онаси, қариндошлари Сир бўйидаги «Сарибулоқ» совхозида истиқомат қилишарди. Кулан ва эри куни-кеча орзу қилиб юрган армонларига эришди. Уч боласини олиб, меҳмондорчиликка синглисиникига келишди. Шу боисдан тунда Куланлар уйида катта тўй бўлди. Ёшлар қаҳқаҳаси, куй, ўйин-кулги авжига чиқди. Куланнинг тенг-қурлари кўнгли очиқ, одамшаванда ёшлар экан. Жўлтой билан тезда апоқ-чапоқ бўлиб кетишди. Жўлтой ҳам ҳақини юбормади. Қиттай-қиттай ҳам бўлди. Бирга ашула айтди. Болдизлари билан ҳазил-мутойиба сўзлар ҳам айтишиб олди.

Меҳмонларни Жўлтой эшиккача кузатиб чиқди. Ўша пайт қоронғида болдизим деб ҳазиллашиб ўтирган шу овулнинг ашулачи қизи Улмекеннинг билагидан ушлаб олди. Қора кўзлари мўлтираган, келишган, думалоқ юзли, қоратўри, бўй етган ажойиб қиз эди Улмекен. У бир марта сирли жилмайиб, Жўлтойга қиё боқди. Энди Жўлтой унинг билагидан ушлаб олганида, у одоб сақлаб унинг қўлларини оҳистагина билагидан ажратиб қўйди.

— Қўйинг, почча,— деб шивирлади кулимсираб Улмекен.

— Улмекен, эртага учрашамизми? —деди Жўлтой хириллоқ овоз билан.

— Қаерда?

— Дарё соҳилидаги толлар орасида, ўзинг сув олган ерда.

— Майлингиз, почча, —деб қиқирлаб кулди қиз.

— Мен кайфда айтган бўлсам... у чин гапирдимикин, ёки ҳазил қилдимикин?—деб ўйлади йигит чой ичиб ўтириб.

Жўлтой кечки пайт соҳилга бориш мақсадида кундузи кийимларини дазмоллатиб қўйди. Қош - қораяр-қораймас кийиниб, ўзини қайта-қайта шифоньер ойнасига солди. Устбошини обдон тартибга келтирди. Устига атир сепди. Буларнинг ҳаммасини Куланга сездирмасликка ҳаракат қилди. Пайт топиб, уйдан чиқиб кетди. Обдон қоронғу тушишини кутиб, кўчада бироз юрди.

Ой чиқмаган. Ҳаммаёқ зимзиё. Сирдарё сирли оқмоқда. Жўлтой соҳилдаги толлар орасига кириб, атрофга аланглаб қарайбошлади. Сувга бир нарса чўлп этиб тушгандай бўлди. Бақами, кесакми? Яна сувга бир нарса тушди. Шу пайт кимнингдир қиқирлаб кулгани қулоққа чалинди. Ажойиб, соф қиз кулгиси эди бу кулги.

— Улмекен?...

— Почча, поччажон!...

Жўлтой оқ қўйлакли қизнинг оқ билакларидан ушлаб олди. Икковининг ҳам танаси қувончдан дир-дир титрар эди.

— Сенинг келишингни юрагим сезган эди. Улмекен. Қандай ажойибсан, айланайин, болдизим!—деб Жўлтой қизни бағрига босди. Қиз ўзини тортмади. Кейин бирданига йигитни итариб юбориб:

— Чинга ў х ш а й д и-ку, Жўлтой? — деди қиқирлаб кулиб. Жўлтой ҳайрон... Қаршисида Кулан туради. Шу пайт ердан бир гала қиз отилиб чиққандай бўлди. Уларнинг ҳаммаси ичаги узилиб кулишар эди. Оббо болдизлари тушмагурей...

— Юр, болаларинг йиғлаб қолмасин, кетайлик,—деди Кулан кулиб,—ошиқ почча бўлмай кет, илойим...

Қозоқчадан Р. УМАРОВ
таржимаси.

1968 ЙИЛ ТЕХНИКАСИ

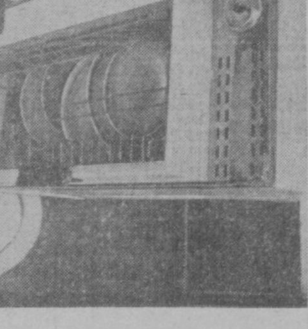

БРЯНСК ОБЛАСТИ. Жуков велосипед заводида уч ғилдиракли велосипедлар кўплаб ишлаб чиқарилмоқда. Булар асосан кексалар учун мўлжалланган. Суратда: уч ғилдиракли велосипедни кўриб турибсиз. И. Ребинович фотоси.

АРМАНИСТОН ССР. Арманистоннинг кўпгина саноат корхоналарида уй-рўзғор учун керак бўлган кўплаб ихчам машиналар ишлаб чиқарилмоқда. Яқинда корхоналарнинг бирида идиш-товоқ ювучи «Севан» машинаси тайёрланди. Бу машина кичик оилалар учун мўлжалланган.

Э. Исаакян фотоси.

СПОРТ ХАБАРЛАРИ

ИККИ ЧЕМПИОН

СССР шахмат федерацияси 1967 йилги мамлакат чемпиони унвонини гроссмейстерлар Лев Полугаевский ва Михаил Талга бериш ниятида. Шахмат федерацияси ана шундай таклиф билан СССР спорт жамиятлари ва ташкилотлари Союзи Марказий Советига мурожаат қилди. Маълумки москвалик ва ригалик гроссмейстерлар яқинда Харьков шаҳрида ўтказилган мамлакат чемпионатида биринчи-иккинчи ўринларни бўлишиб олишган эди. Ғолибни аниқлаш учун бу икки шахматчи ўртасида қўшимча ўйин ўтказиш лозим эди. Лекин жаҳон чемпионати саралаш ўйинлари арафасида бу мусобақани яқин ярим йил ичида ўтказиш мумкин бўлмаганлиги учун, шахмат федерацияси ана шундай қарорга келди.

ТРЕНЕРЛАР ЎҚИМОҚДА

Луганскда «А» класси футбол командаларининг старший тренерлари малакаларини оширмоқдалар.

Бу ерда тренерларнинг Бутуниттифоқ семинари ўтказиляпти. Машғулотларни профессор Г. Кукушкин, СССР да хизмат кўрсатган тренерлар М. Якушин, К. Бесков, Б. Аркадьев, О. Ошенков, В. Бобров, Г. Пинаичев, Г. Качалин ва халқаро категориядаги судья Н, Латишевлар олиб боришяпти.

МИРВАЛИ СЕРРАЙДИ

(Мирвали колхоз идорасининг рўпарасида ёқасига қўнган қор учқунларини қамчи дасти билан қоқиб турган эди, машина товуши эшитилади. Колхоз раиси киради. Мирвали учиб бориб сўрашади).

РАИС — Кетмадингми?

МИРВАЛИ — Калламга бир фикр келиб икки чақирим ердан изимга қайтдим. Сизга маслаҳат қилай деб.

(Раис буни калласига келган бир фикрга қўшилиб азият чекканини эслаб ғалати қаради).

РАИС—Хўш?

МИРВАЛИ—Бош чўпонни жиним севмайди, гапини илиги йўқ. Жуда қўрс, бора солиб ишдан бўшатсам қалай бўлар экан, тоға?

РАИС—Саримсоқовними?

МИРВАЛИ—Ҳа, ўшани. Кўришга тоқатим йўқ.

РАИС—Бу фикринг болаламасдан бошингдан чиқариб ташла, жиян! У ўта тўғри сўз, колхознинг қўйига қўй, мойига мой қўшганлардан. Сен-чи, бир йил мол фермасида ишлаб сигирларни тоқирагир қилдинг, жониворлар кўкламга келиб, ўт узиб ейишга ҳам ҳоли келмайдиган бўлиб қолди. Жигар экансан, заҳримни ичга ютиб, кўзимни чирт юмиб қўй фермасига мудир қилиб юборяпман. Ҳозир бирини ака, бирини ука деб ҳавонинг таптига қараб, иш тутишинг керак. Меҳнатни улар қилади. Мақташга келганда, Мирвали раҳбарлик қилаётган ферма деб сени мақтайман. Қани, отга мин, ишинг олдига боссин!

(раис идорага бурилди).

МИРВАЛИ—**(Ўзича)** Мен мудирман. Унинг устига манаман деган забардаст раиснинг жияниман-а! Тоғни жилдириш мумкин. Аммо, менинг тоғамни-чи!.. Бе... Наҳотки, қўл остимдаги битта чўпонни қош-қовоғига қараб юрадиган қилиб қўёлмайман.

ИНТЕРМЕДИЯ

(Мирвали отга қамчи босиб фермага жўнайди. Яйловга яқинлашганда унинг тепасида қарғалар галаси айланиб учади. Шу пайт Саримсоқ ота келиб қолиб у билан сўрашади).

САРИМСОҚ—Ҳа, иним, қарғаларга тикилиб қолибсиз, ҳангомаси ёқдими?

МИРВАЛИ — Одатда қарға одамни кўрса ҳуркиб қочар эди, ҳайронманки, булар кекирдагини чўзиб менга им қоқади.

САРИМСОҚ — Мудирни кутлашга чиқишган.

МИРВАЛИ—Меними?!

САРИМСОҚ—Ҳа, анави сиздан кўзини узмай турган қарға баҳор чиқиб ўғлини уйлантирмоқчи, қудаси қурғур қиз қалинига ўн иккита ўлимтик қўй сўраяпти. Қарғалар уруғ-аймоғи билан фермама-ферма изғиб, ўлимтик тополмай, миялари оғриб «ғақ» дейишга мажоли қолмаган эди. Сизни кўриб вақти чоғликдан бақиришаяпти. «Ана шу ферма мудири саломат ўрнашиб олса, ўн иккита эмас, тўйга келган ҳар бир қарғани чангалида биттадан ўлимтик сурғалганини кўрамиз» дейишяпти. Мен сиз бўлсам, қарғаларни қақшатиб изимга қайтиб кетар эдим, ука!

МИРВАЛИ—Кимни эрмак қиляпсиз, мени биласиз-а, мен мудирман!

САРИМСОҚ—Биламан, тоғангизга бориб айтинг, сизга муносиб иш берсин. Фермамиз мудирсиз ҳам ишлайверади. Қарғадан қарзимиз йўқ, укажон.

(Саримсоқ ўтовга бурилиб кетди. Мирвали серрайганича қотиб қолди!..) Ж. АСОМИДДИНОВ.

ХАР ТЎҒРИДА

БИР СОАТДА 9 МИНГ СЎЗ

ПОЛЬШАДА чиқадиган «Дооколо свята» журналининг ёзишича, мутахассислар ҳар бир одам бир кунда 30 мингга яқин сўз талаффуз қилишини ҳисоблаб чиққанлар. Психолог ва лингвистларнинг тахминича, одамлар бир куннинг беш қисмини гаплашишга сарфлайдилар. Бир минут мобайнида биз 150 сўз, яъни бир соат давомида 9 минг сўз талаффуз этамиз.

ТИЛ ЎРГАНИШ ҚОБИЛИЯТИ

Японлар чет тилларини ўрганишда энг қобилиятли халқ ҳисобланади. 20 ёшдан юқори бўлган японларнинг 92 проценти биронта чет тилини эгаллаб олган; японларнинг 53 проценти икки тилни, 34 проценти уч тилни, 15 проценти эса тўрт тилни билади.

150 МИЛЛИОН ЧАПАҚАЙ

АҚШда нашр этиладиган «Ньюсуик» журналида эълон қилинган маълумотда ер юзида 150.000.000 чапақай борлиги айтилади. Ер юзи аҳолиси ҳозир уч миллиарддан ортиқдир. Демак ҳар йигирма кишининг бири чапақайдир.

Археологларнинг айтишича, тош асрида одамларнинг қарийб ярми чапақай бўлган, бронза асрига келиб эса ҳар тўрт кишининг бири чапақай бўлган. Бу ҳолни чап қўлдан юракни ҳимоя қилишда фойдаланилган, деб исботлашга уринадилар.

Кўпгина олимлар бизнинг замонда асосий (ўнг) қўлни танлаш болаликдаги тарбияга боғлиқ деб ҳисоблайдилар. Бола бир ёшигача у ёки бу қўлининг фарқига етмайди.

КОММЕРСИЯ НАЙРАНГИ

НЬЮ-ЙОРК газеталарининг бирида қуюқ рамкада кичкинагина эълон босилди. Эълон шунчалар майда ҳарфларда босилган эдики, уни оддий кўз билан ўқиб бўлмасди. Ҳар хил оптикадан фойдаланган газетхонлар эълондан қуйидаги сўзларни ўқиганлар: «Уйда лупа бўлиши керак».

ЎСИШИМИЗНИНГ СИРИ

БЕРКЛИ (Калифорния) университетининг бир группа олимлари инсоннинг ўсишига ёрдам берадиган гармон ажратишга ва унинг структурасини аниқлашга муваффақ бўлдилар. Маълум бўлишича, ўсиш гармони 188 та ҳар хил кимёвий моддалардан иборат экан. Америка кимёгарлар жамияти журнали бу кашфиётни инсон ўсишини идора қилувчи препарат яратиш йўлида катта одим деб ҳисоблайди.

Редактор А. ИСМОИЛОВ

Реклама ва эълонлар

ТЕЛЕВИДЕНИЕ

13 ЯНВАРДА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

10.55 — Эшиттиришлар программаси, 11.00 — Концерт, 11.40 Маҳаллада дув-дув гап (бадиий фильм).

МОСКВА КЎРСАТАДИ

13.00 — Туғилган кунинг билан, 13.30 — Здоровье (илмий-оммабоп программа), 14.00 — Театр усталари билан учрашув, 15.00 — Узоқ мамлакатлар (бадиий фильм).

ТОШКЕНТ КЎРСАТАДИ

Ўзбек тилида: 16.55 — Эшиттиришлар программаси, 17.00 — Телеянгиликлар, (рус тилида), 17.10 — Телевизион қўғирчоқ театр, 17.35 — Хайрли кун (кинофильм), 18.05 — Истиқбол эгалари («Ёшлик» студияси), 18.55 — Навоийхонлик, 19.05 — Қувноқ куйлар ва ҳангомалар, 19.45 — Телеянгиликлар, 19.55 — Эшиттиришлар программаси.

МОСКВА КЎРСАТАДИ

20.00 — Эфирда «Ёшлик», 21.00 — 1958 йил кўп серияли телевизион ҳужжатли фильм), 22.00 — КВН—68, 23.30 — Вақт (информацион программа), 24.00 — Қўшиқ шинавандаларининг клуби, 01.10 — Интервидение, 02.00 — Интервидение эшиттириши.

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

МОСКВА КЎРСАТАДИ

17.00 — Рангли телевидение программаси, 18.30 — Янги йил арчаси (болалар учун), 19.45 — Телеянгиликлар.

ТОШКЕНТ КЎРСАТАДИ

Ўзбек тилида: 20.00 — Совет Шарқи эстрадаси, 20.40 — Чол ва кампир яшаган эканлар (бадиий фильм).

УЧИНЧИ ПРОГРАММА

ДУШАНБА КЎРСАТАДИ

«Чашмасор» ижодий бирлашмасининг программаси

18.00 — Экран — болаларга, 18.30 — Шанба оқшоми табассуми, 19.00 — Ҳафталик.

Тожик тилида: 19.15 — Ярим станок (бадиий фильм), 20.25 — Ёзувчи Д. Икромий билан учрашув, 22.00 — Ҳафталик, 22.15 — (ёш ижрочилар).

14 ЯНВАРДА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

Рус тилида: 10.55 Эшиттиришлар программаси, 11.00 — Юз дўст (болалар учун қўғирчоқ фильм), 12.00 — Ўсмирлар учун, 12.50 — Рига ҳайвонот боғи, (телефильм).

Ўзбек тилида: 13.00 — Гулноз (болалар ансамблининг концерти), 13.50 — Пушчин Прагага боради (бадиий фильм), 16.55 — Эшиттиришлар программаси, 17.00 — Телеянгиликлар (рус тилида), 17.10— Мактаб қучоғида (болалар учун), 17.40 — Азамат ўлка ёшлари («Ёшлик» студияси).

Рус тилида: 19.10 — Учинчи қирол қаерда? (бадиий фильм), 20.20 — Эшиттиришлар программаси.

Ўзбек тилида: 20.25 — Концерт, 21.25 — Телеянгиликлар, 21.40 — Адабиёт ва санъат (тележурнал).

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

11.00 — Ўқув эшиттиришлар программаси. Олий математика (студентлар учун ўзбек ва рус тилларида).

МОСКВА КЎРСАТАДИ

12.00 — Гимнастика (мактаб ўқувчилари учун), 12.15— Будильник (мактаб ўқувчилари учун), 12.45 — Телеянгиликлар, 13.3 0— Мамлакат бош виставкаси, 14.00— Изловчилар (ВЛКСМнинг 50 йиллиги шарафига), 15.00 — Сенга ёшлик, 15.30 — Андреев номидаги конкурс ғолибларининг концерти, (мактаб ўқувчилари учун), 16.00— Бутуниттифоқ телевизион фильмлар фестивали лауреатлари — экранда, 16.30 — Хотин-қизлар, сизлар учун (тележурнал), 17.00 Рангли телевидение программаси, 18.10 — Фан — ишлаб чиқаришга (тележурнал), 19.00—Совет Армияси ва Флоти жангчилари учун, 19,30— Музикали киоска, 20.20 — Қишлоқ клуби, 21.00 — 1959 йил (кўп серияли телевизион ҳужжатли фильм). 22.00 — Камер куйлар, 22.30 — Телеянгиликлар, 23.45 — Етти кун (халқаро программа), 00.30 — Бадиий фильм, 02.00 — Фақат фактлар. Эшиттиришлар программаси. Музикали маяк, 02.15 — Москва эшиттиришларининг охири.

УЧИНЧИ ПРОГРАММА

ФРУНЗЕ КЎРСАТАДИ

Қирғиз тилида: 17.00 — Экран — болаларга, 17.20 — Жаҳон бир ҳафта ичида, 17.40 — Музикали эшиттириш, 18.15 — Кинопанорама, 19.05 — Концерт, (бадиий ҳаваскорлар), 19.00 — Эшиттиришлар программаси.

Рус тилида: 19.45 — Экран — болаларга, 20.05 — Якшанба калейдоскопи, 20.45 — Бадиий фильм, 22.00 — Концерт, 22.25 — Эшиттиришлар программаси.

22.30 — Москва кўрсатади.

ТЕАТР

НАВОИЙ НОМЛИ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРДА — 13/I да Флория Тосна, 14/I да кундуз Оққўш кўли, кечқурун Гулсара.

ҲАМЗА НОМЛИ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА — 13/I да Мудҳиш айбнома, 14/I да Аяжонларим.

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА — «Майдонда москвалилар» — Совет цирки усталари. Радио-механик одам — «Робот» иштирокида Совет Иттифоқида якка-ю ягона электрон иллюзион аттракцион. Шанба куни икки марта, якшанба куни уч марта томоша кўрсатилади. Билетлар сотилмоқда.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети бирлашган нашриётининг босмахонаси.
Тошкент шаҳри.

Р. 09825.
Индекс—64697.
№ Б — 1777.